

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Evropská unie v zahraniční politice Spojených států amerických od
roku 2017 do současnosti**

František Smolák

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – teritoriální studia

Bakalářská práce

**Evropská unie v zahraniční politice Spojených států amerických od
roku 2017 do současnosti**

František Smolák

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a všechny použité prameny jsou uvedeny v seznamu literatury.

Plzeň, duben 2023

František Smolák

Poděkování

Chtěl bych poděkovat PhDr. Mgr. Petru Jurkovi, Ph.D. za věcné připomínky, odborné vedení a čas, který mé bakalářské práci věnoval.

| | |
|---|----|
| Obsah | |
| 1 Úvod..... | 6 |
| 2 Vývoj vztahů EU-USA | 8 |
| 2.1 Období před vznikem Společenství | 8 |
| 2.2 Období při vzniku společenství | 10 |
| 3 Zahraniční politika Donalda Trumpa..... | 15 |
| 3.1 Obchodní vztahy | 17 |
| 3.1.1 Celní válka | 17 |
| 3.1.2 Kritika Světové obchodní organizace..... | 18 |
| 3.1.3 Transatlantického obchodní a investiční partnerství | 19 |
| 3.1.4 Vzájemný obchod a investice | 20 |
| 3.2 Politické a bezpečnostní vztahy | 21 |
| 3.2.1 Pařížská dohoda | 21 |
| 3.2.2 Podpora Brexitu | 23 |
| 3.2.3 Spory v rámci Severoatlantické aliance..... | 24 |
| 3.2.4 Obranné kapacity Evropské unie | 26 |
| 3.2.5 Smlouva o otevřeném nebi | 26 |
| 3.2.6 Jaderná doktrína..... | 27 |
| 3.2.7 Rozbor kontaktů s oficiálními představiteli EU | 27 |
| 3.2.8 Pohled Trumpa na evropskou integraci | 28 |
| 3.3 Shrnutí Trumpovi zahraniční politiky..... | 29 |
| 4 Zahraniční politika Joe Bidena | 31 |
| 4.1 Obchodní vztahy | 32 |
| 4.1.1 Zákon o snižování inflace | 33 |
| 4.1.2 Světová obchodní organizace | 34 |
| 4.1.3 Zelená politika | 34 |
| 4.2 Politické a bezpečnostní vztahy | 35 |
| 4.2.1 Odchod z Afghánistánu | 35 |
| 4.2.2 Napravování vztahů v rámci Severoatlantické aliance..... | 36 |
| 4.2.3 Válka na Ukrajině | 37 |
| 4.2.4 Rozbor kontaktů s oficiálními představitel EU | 39 |
| 4.2.5 Obranné kapacity EU..... | 39 |
| 4.3 Shrnutí Bidenovy zahraniční politiky | 40 |
| 5 Závěr | 42 |
| Bibliografie | 44 |

1 Úvod

Bakalářská práce se věnuje tématu Evropské unie v zahraniční politice Spojených států amerických. K analýze je důležité nejprve poznat kontext, který vztahy mezi oběma aktéry utvářel. Po konci druhé světové války začínají vznikat první větší interakce. Pomocí evropské integrace v roce 1953 vzniká nová evropská organizace, se kterou mohou Spojené státy začít oficiálně spolupracovat. Vztah mezi aktéry se odehrává téměř ve všech odvětvích. Dnes jsou nejdůležitější vztahy obchodní a obranné. Zformování Evropské unie do současné podoby vytvořilo silného aktéra na světové úrovni a více než partner se občas může jevit jako silný konkurent. Spojené státy americké a Evropská unie se dají považovat za nesilnější obchodní partnery, jejich ekonomiky jsou natolik propojené, že by jedna bez druhé nemohla fungovat tak efektivně jako dnes. Ekonomika obou aktérů utváří téměř polovinu světového HDP.

Bakalářská práce si klade za cíl odpovědět na otázky, jak si v rozmezí jednotlivých let 2017 až 2023 oba prezidenti vedli v zahraniční politice s Evropskou unií. Byla pro jednotlivé prezidenty Evropská unie důležitá? Mohou nazvat Evropskou unii spíše partnerem, konkurentem nebo přímo nepřítelem? Otázky budou zodpovězené pomocí analýzy administrativy Donalda J. Trumpa a Josepha R. Bidena. Pro cíl práce je také důležitý dopad jejich činů na vztahy a spolupráci. Práce má formát případové studie. V té se analyzuje především vyjadřování obou prezidentů na svém Twitter účtu, analyzuje důležité milníky ve vývoji vztahů a odkazuje na reakce skrze média. Předmětem zkoumání je zahraniční politika Donalda Trumpa a Joe Bidena. Časové vymezení bakalářské práce je od roku 2017 do roku 2023. Vztah k teorii v rámci zahraniční politiky Joe Bidena a Donalda Trumpa je přístup k mezinárodní spolupráci a globálnímu vedení. Tento přístup je založený na teorii liberalismu v mezinárodních vztazích.

Bakalářská práce se snaží vystihnout administrativu posledních dvou prezidentů od roku 2017. Je strukturována na tři hlavní kapitoly, které se následně rozčleňují na konkrétní momenty. V první kapitole bude řešen vývoj vztahů mezi Evropskou

unií a Spojenými státy americkými. V této kapitole jsou důležité milníky pro vztah mezi oběma aktéry a jsou zde důležité dokumenty, které mají vztahy mezi nimi udržovat a zároveň utvářet. Druhá kapitola pojednává o administrativě Donalda Trumpa, který vyhrál volby v roce 2016 a následně v roce 2017 nastoupil do své prezidentské funkce. Nejprve je zde obsaženo všeobecné shrnutí o jeho politice a následně je popisována doktrína zahraniční politiky, která často formuluje budoucí vývoj vztahů mezi aktéry. Následně se v kapitole objeví konkrétní situace z Trumpovy vlády, které formovaly vztahy mezi představiteli. Třetí kapitola pojednává o roce 2021 až po současnost. Tedy období, kdy se do čela Spojených států amerických postavil nově zvolený demokratický kandidát Joe Biden. Třetí kapitola je strukturována velmi podobně jako kapitola druhá. Zde je rozebírána Bidenova politika, která se snaží co nejvíce distancovat od politiky předešlého prezidenta. Ve všeobecných informacích o jeho politice je popsána doktrína zahraniční politiky. V třetí kapitole se opět mluví o konkrétních situacích, které formují politiku a vztahy mezi účastníky.

K první kapitole jsou hlavním zdrojem knihy a články zabývající se vývojem integračních snah Evropské unie a zároveň řeší utvářející se vztah mezi Spojenými státy a Evropskou unií. A důležité dokumenty, které vztahy mezi aktéry za 70 let spolupráce ovlivňovaly. Zároveň zde budu užívat internetové zdroje, které se vývojem vztahů mezi aktéry zabývají. V druhé a třetí kapitole budu jako hlavní zdroj užívat Twitter obou prezidentů. Donald Trump se stal průkopníkem Twitteru. První myšlenky prezidenta po nějaké události se většinou dají dohledat na této sociální síti. Důležitým zdrojem jsou také dokumenty o zahraniční politice, které americká administrativa pravidelně vydává. Jsou zde konkrétní události a jakým způsobem na ně USA reagovaly nebo reagují. Nakonec důležitým zdrojem pro druhou a třetí kapitolu budou média, která často reflektují kroky, které prezidenti dělají.

2 Vývoj vztahů EU-USA

2.1 Období před vznikem Společenství

Mezi lety 1946-1947 se Evropa nacházela ve velké hospodářské krizi způsobené druhou světovou válkou a krutými zimami. Proto začaly Spojené státy pomáhat státům v Evropě s obnovou jejich ekonomiky. Spojené státy přišly s Plánem evropské obnovy známým jako Marshallův plán. Marshallův plán se původně zaměřoval na rekonstrukci celé Evropy, ale po neshodách s provedením Sovětský svaz a všechny země východního bloku nabídku odmítly. 3. dubna 1948 kongres přijal plán a vyčlenil 13 miliard dolarů. Význam pomoci byl obrovský. Ta se odehrávala na třech rovinách. První byla ekonomická obnova, pomoc přispěla k modernizaci průmyslu, dopravních sítí a zemědělství v postižených zemích, což umožnilo ekonomický růst a snížení nezaměstnanosti. Druhou rovinou bylo politické zajištění, Marshallova pomoc byla podmíněna politickými a hospodářskými reformami. To pomohlo k posílení demokracie a tržního hospodářství. Tento druh pomoci byl důležitý především v oblastech, kde hrozilo šíření komunismu. Třetí důležitá rovina je ve vývoji vztahů. Plán posílil vztahy mezi Spojenými státy a Evropou. Vliv Spojených států je důležitý později v utváření obranného společenství (History 2009). Poražené Německo se díky protekci ze strany Spojených států dočkalo také pomoci (Kovář 2005: 40-48). Díky Marshallovu plánu byla v roce 1948 založena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). Prostřednictvím OEEC byl celý Marshallův plán realizován. Organizace se následně stala hlavním prostředníkem pro rozvoj spolupráce mezi evropskými státy a Spojenými státy (Gilbert 2021: 20-24).

Během Marshallova plánu měly Spojené státy se západní Evropou obavy z expansionistické politiky Sovětského svazu. Ideologické cíle Komunistické strany Sovětského svazu nerespektovaly Chartu OSN a po konci války nezaručovaly státní svrchovanost a nezávislost západních demokratických států. Nerespektování mezinárodních smluv se projevilo mezi lety 1947 až 1949, kdy vznikaly politické události, které přímo ohrozily svrchovanost západoevropských

zemí jako je Řecko¹. Zároveň se ve východním bloku začaly tvořit nedemokratické formy vlády (Dančák 2001: 27) Proto roku 1948 Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemsko a Spojené Království podepsaly Bruselskou smlouvu, ve které se domluvily na vytvoření společné obrany a posílení vzájemných vztahů natolik, aby společně mohly odolat ideologickému tlaku Sovětského svazu. Následně s pěti státy začaly vyjednávat Spojené státy s Kanadou o vytvoření Severoatlantické aliance, která bude bezpečnostní zárukou mezi evropskými státy a Severní Amerikou. Státy Bruselské smlouvy k jednání přizvaly také Island, Norsko, Dánsko, Itálii a Portugalsko. Jednání skončila podpisem Washingtonské smlouvy roku 1949 a tím vzniklo nové partnerství známé jako Severoatlantická aliance (NATO 2022).

K prohlubování vztahů západní Evropy přispěl v roce 1950 francouzský politik Jean Monnet. Ten vytvořil plán, který měl za úkol sjednotit Evropu do velkého nadnárodního celku. Monnet se domníval, že nadnárodní organizaci je možné vytvořit pouze pomalým integračním procesem. Také vytvořil koncepci společného trhu na základě předpokladu, že národní trhy omezují rozvoj a produkci v hospodářství. Věřil, že nadnárodní správa by urychlila všechna odvětví a zároveň by napomohla vzájemným vztahům mezi státy. V rámci Monnetovy původní koncepce byl vytvořen Schumanův plán, který měl za cíl sjednocení Evropy. Jean Monnet usiloval o připojení Německa do integračního vývoje Evropského společenství, a proto v případě neochoty ostatních států spolupracovat, Francie vstoupí do projektu bilaterálně pouze s Německem. Celý integrační koncept měl plnou podporu ze strany Spojených států. Hlavním důvodem amerického zájmu nebyla pouze snaha zesílení výroby ve strategických oblastech, ale také snaha Spojených států o zapojení Německa v integračním procesu Evropy (Fiala 2018: 52-54). Spojené státy chtěly zapojit Německo například z bezpečnostních důvodů, aby se za pomoci Německa mohla Evropa

¹ V letech 1946-1949 v Řecku probíhala občanská válka. Konflikt se odehrával mezi komunistickými povstalci a partyzány proti místní vládě. Povstalci chtěli vytvořit lidovou republiku, kterou by řídila Komunistická strana Řecka. Povstalce podporovala Jugoslávie a Sovětský svaz. Na straně vlády stála Velká Británie a Spojené státy Americké (Nachmani 1990: 489-505).

bránit proti případnému vpádu sovětských vojsk, také aby Německo nezačalo znovu zbrojit jako to bylo před druhou světovou válkou. Německá integrace má také ekonomický význam. Evropská integrace mohla obnovit zdevastovanou Německou ekonomiku a tím utvořit o to silnější spojení v západní Evropě. Silná ekonomika v Evropě mimo jiné pomáhá rozvoji hospodářství Spojených států. Integrace Německa měla také posílit demokratické hodnoty a podpořit spolupráci mezi zúčastněnými státy (Lewis 2005: 205-212).

2.2 Období při vzniku společenství

V roce 1951 Francie, Spolková republika Německo, země BENELUXU a Itálie podepsaly takzvanou Pařížskou smlouvu. Smlouva vstoupila v platnost v roce 1953 a zakládala Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Ihned v roce 1953 Spojené státy navázaly diplomatické vztahy s ESUO. Když státy ESUO zahájily vyjednávání o projektu, Spojené státy se staly jeho veřejným podporovatelem. O rok později se ve Washingtonu zřídila Delegace Evropské komise a o deset let později i Kancelář Evropské komise v New Yorku. Spojené státy se staly prvním zahraničním společenstvím. Spojené státy podporovaly evropskou integraci i nadále až k podpisu Evropského hospodářského společenství. Také podporovaly vstup Velké Británie do společenství (Euroskop 2021). USA vstup podporovaly hned z několika důvodů. Prvním důvodem bylo, aby se evropská integrace stala silnější v boji proti Sovětskému svazu v době studené války. Z ekonomického hlediska měla integrace Velké Británie a Evropy skrze jednotný trh pozitivní dopad na americké firmy, které mohly snadněji expandovat do Evropy a získat nové tržní možnosti. Zároveň se Spojené státy snažily zajistit, aby evropská integrace nebyla zaměřena proti americkým zájmům a aby se americké firmy mohly účastnit procesu integrace (Olsen 2020: 56-60). Vztah mezi Spojenými státy a Velkou Británií byl vždy blízký a partnerský, což se projevilo i při podpoře britského vstupu do Evropského společenství. Spojené státy viděly Velkou Británii jako strategického partnera a spolehlivého spojence v Evropě. Podpora vstupu do Evropského společenství byla také vnímána jako podpora britského vlivu v Evropě a zajištění jeho stabilizace. „Zvláštní vztah“ mezi Spojenými státy a Velkou

Británií tedy hrál určitou roli v podpoře britského vstupu do Evropského společenství, protože Spojené státy viděly Velkou Británii jako důležitého partnera v Evropě a chtěly udržet pevné a strategické vztahy s touto zemí (Dumbrell 2001: passim). Všeobecně v 50. až 60. letech 20. století byly vztahy mezi EU a USA poměrně dobré a oba subjekty se snažily spolupracovat v rámci obchodních otázek. V 70. až 80. letech došlo ke zhoršení vztahů především kvůli obchodním sporům (Stokes 2022: 3-5).

Prvním formálním dokumentem, jenž upravoval vzájemné vztahy a společné cíle, je takzvaná Transatlantická deklarace z roku 1990. Tato dohoda definovala cíle vztahů mezi Evropským společenstvím a Spojenými státy. Zároveň se smlouva odkazuje na vytvoření institucionálního rámce v podobě pravidelných schůzek mezi aktéry (Komínková 2021). Na Transatlantickou deklaraci následně o pět let později navazuje další dokument s názvem Nová transatlantická agenda. Zde se pravidla začala více konkretizovat. Dokument byl vytvořen v roce 1995. Ještě silnějším prohloubením se stává Společná akční plán Evropské unie a Spojených států amerických. V tomto dokumentu se hovoří především o posílení bezpečnosti a stability v Evropě a mimo ni, podpoře svobodného obchodu a investic v zahraniční politice, včetně podpory demokracie a lidských práv. (European council 1995). Dále se v tomto období podepisují mnohé další dohody jako třeba Dohoda o vědecké a technologické spolupráci.

V roce 1995 také vzniká Světová obchodní organizace (WTO). Ta nahrazovala Všeobecnou dohodu o clech a obchodu. Cílem organizace je usnadnit obchod se zbožím a službami mezi zúčastněnými zeměmi. Obchod usnadňuje formou snižování nebo dokonce odstraňování cel, kvót a jiných omezení, které se týkají obchodu. WTO také funguje jako nezávislý aktér pro řešení sporů. Organizace se staví proti diskriminaci mezi obchodními partnery (WTO nedatováno). WTO zlepšila v 90. letech vztahy mezi EU a USA, zejména kvůli spolupráci v oblasti rozvoje nových technologií, otevírání trhu a snižování celních bariér.

V roce 1998 se Spojené státy americké a státy Evropského společenství odkazují na Novou transatlantickou agendu a dávají si za cíl stavět ještě významnější

spolupráci. Státy se dohodly na posílení vztahů prostřednictvím iniciativy Transatlantického hospodářského partnerství podepsané na londýnském summitu. Partnerství si klade za cíl otevřenější a přístupnější systém světového obchodu, aby se obě strany vzájemně podporovaly a prosperovaly (US archive 2001). Agendou reagovaly na spory, které se mezi Spojenými státy a Evropskou unií objevovaly. V roce 1998 státy například řešily spor o dovozová cla. Spojené státy uvedly, že uvalí cla ve výši jedné miliardy dolarů na evropské produkty jako je sýr, víno nebo pečivo, pokud Evropská unie nezvýhodní pravidla pro dovoz banánů z Latinské Ameriky (BBC 1998). Při dalším summitu v roce 2007 Evropská unie a USA vytvářejí Transatlantickou ekonomickou radu, která má plnit cíle partnerství z roku 1998, zároveň harmonizovat předpisy a rozvíjet volný přístup na trh (US department 2023a). Následně o dva roky později vzniká nová bilaterální spolupráce v oblasti energetiky. Orgán se nazývá Energetická rada EU-USA s cílem prohloubit koordinaci energetických otázek společného zájmu a spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje (energy.gov 2023).

V roce 2012 Evropská unie a Spojené státy americké schválily Dohodu o jemné evidenci cestujících. Ta umožňuje sdílení údajů o cestujících mezi státy Evropské unie a Spojenými státy. Dohoda si klade za cíl udržovat letecké cestování bezpečnější. Zároveň sloužila jako nástroj k boji proti terorismu a mezinárodnímu zločinu (CBP.gov 2023).

Na konferenci mezi transatlantickými spojenci, která se konala roku 2011, byla vytvořena další platforma ze strany Transatlantické ekonomické rady. Primární cílem bylo vytvořit opatření a politiky, které povedou ke zvýšení obchodu a investic. Finální zpráva se publikovala v roce 2013. Ta doporučila zahájení jednání o Transatlantického obchodního a investičního partnerství (TTIP). O pár měsíců později spojenci začali vyjednávat o TTIP. Návrhy nebyly realizované. O tři roky později se o TTIP začalo znovu jednat v rámci druhého funkčního období amerického prezidenta Baracka Obamy. To se po 15 vyjednávacích kolech stále nerealizovalo (Komínková 2021).

V roce 2007 spojené státy zahajují program PRISM. Je to kódové označení pro program, který užívá Národní bezpečnostní agentura Spojených států amerických. Cílem je boj proti terorismu. V roce 2013 americký deník Washington Post odhalil sledování osobních údajů, které byly zaznamenávány pomocí centrálních serverů globálních internetových společností. Bývalý americký prezident se ohradil, že jsou sledováni pouze cizinci a obyvatelů USA se to netýká. Tato aféra se zvedla na evropské půdě, protože americká vláda pravděpodobně shromažďovala osobní informace evropských občanů. Tímto problémem se zabýval Evropský parlament, protože to porušuje práva evropských občanů (Euractiv 2013).

Vzájemné uznávání je dohoda, ve které zúčastněné strany uznávají své organizace a souhlasí s tím, že budou danými subjekty zacházet stejně jako s těmi svými. Jednu dohodu vzájemného uznávání podepisují spojenci v roce 2012, ta se týká uznání programu celního a obchodní partnerství proti terorismu (C-TPAT) a programu oprávněných hospodářských subjektů Evropské unie (AEO). Dohoda uznává slučitelnost programů a oba orgány musí zacházet se členy spadající pod druhý orgán způsobem, který je srovnatelný se způsobem zacházení se svým orgánem (US CBP 2022).

Evropská unie se ve svém dlouhodobém cíli snaží vytvořit klimaticky neutrální Evropu. Zároveň si ale uvědomuje, že bez spolupráce ostatních států celá zelená politika vychází vniveč. Proto se roku 2015 konala konference na půdě OSN, která jednala v rámci změny klimatu. EU stojí v čele boje proti změně klimatu a téma zelené politiky je pro ni velmi důležité. Proto bývalý prezident Spojených států amerických Barack Obama se snažil dodržovat závazky spojené s politikou boje proti klimatickým změnám. To se mění po roce 2017 s nástupem prezidenta Donald Trumpa (Evropská rada 2022).

Ve 21. století se obchodní vztahy často mění. Státy uzavírají mnohé dohody, které spolupráci mezi oběma aktéry prohlubují, ale zároveň tvoří takové politiky, které vztahy opět zhoršují. Například za administrativy předešlého prezidenta Baracka Obamy se Spojenci nepohodly v kauze Airbus nebo v rámci politiky ochrany

osobních údajů. Dále se obchodní vztahy mění po nástupu Donalda Trumpa, který nastavuje naprosto odlišnou politiku od ostatních prezidentů.

Bezpečnostní vztahy mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými se vyvíjejí v závislosti na různých událostech, které se v průběhu integrace udály. První interakce mezi Evropskými státy a Spojenými státy začínají v 50. letech 20. století, kdy bylo ve světě vypukla takzvaná „studená válka“ a státy západní Evropy se přiklonily ke spolupráci se Spojenými státy. Spojené státy byly klíčovým aktérem v obranném paktu Severoatlantické aliance a poskytovaly ochranu Evropě. V rámci bezpečnosti je velkou změnou rozpad Sovětského svazu a vznik nové situace v Evropě. Spojené státy americké podporovaly vznik demokracií u zemí východní Evropy a po přijetí do NATO začaly v rámci bezpečnosti chránit o státy východní Evropy. Další velká změna v rámci bezpečnosti přichází v době nového tisíciletí, kdy vznikají nové globální události jako jsou teroristické události z 11. září 2001. V tomto období Spojené státy i Evropská unie spolupracují na boji proti terorismu, poskytují si více bezpečnostních informací a posilují bezpečnostní opatření na svých hranicích. (NATO 2023a). Následně v od roku 2010 se začalo probírat mnoho kontroverzních otázek v rámci bezpečnosti. Například odhalení programů, kterými Národní bezpečnostní agentura Spojených států amerických a Britské Vládní Komunikační Ústředí sledovaly a odposlouchávaly komunikaci občanů a institucí v celém světě, včetně Evropské unie a jejích členských států. Takovéto skandály vedly k diplomatickému napětí mezi Spojenými státy a EU (Black 2013). Evropská unie následně reagovala různými nařízeními jako je například GDPR.

Vztahy mezi USA a EU jsou komplexní a dlouhodobě se vyvíjející. Jejich společné vztahy jsou ovlivňovány mnoha faktory. Spolupráce a udržování vztahů jsou pro obě strany důležité. Aktéři spolupracují v rámci hospodářské, bezpečnostní i politické oblasti. Mezi oběma aktéry se často objevují spory, nicméně se snaží spolupracovat a najít společné řešení.

3 Zahraniční politika Donalda Trumpa

V roce 2017 nastoupil republikánský zástupce Donald Trump na funkci prezidenta USA. Bývalý prezident již v období voleb nastavoval svou agendu mimo spolupráci s Evropskou unií. Ve svém předvolebním sloganu hlásal „Amerika na prvním místě“ (Trump 2016). Již tento slogan projevoval, jak ve svém prezidentském období bude nakládat se zahraničními partnery. Jeho zahraniční politika často znevýhodňovala Evropskou unii. Trumpova rozhodnutí byla často chaotická a zmateční. Kroky Donalda Trumpa byly často neočekávané a některé názory měnil velmi často. Příkladem byla otázka migrace. Během své kampaně Trump sliboval co nejtvrdší postup vůči nelegálním migrantům a zároveň sliboval výstavbu zdi na hranici s Mexikem, které si zaplatí Mexiko. Mexiko ale ochotné platit nebylo. Následně několikrát změnil svůj názor, že zeď není třeba, ale je třeba zlepšit technologické zlepšení hranic (Blitzer 2019). Trumpovy diplomatické schopnosti se projevily v jednání se Severní Koreou. Během svého mandátu se Trump snažil vylepšit vztahy se Severní Koreou a vytvořit dohodu o jaderném odzbrojení. Postup byl často kontroverzní. Trump tvrdil, že spolu velmi dobře vycházejí (BBC 2022). Nicméně Severní Korea i po diplomatických krocích Donalda Trumpa pokračovala ve svém jaderném programu a Trump odmítl dělat další ústupky (Reuters 2019). Poté se jednání úplně zastavila a situace zůstala napjatá.

Donald Trump vydal strategickou doktrínu zahraniční politiky, ve které stojí, že jeho administrativa si dává za úkol navázat na partnerství se silnými a odpovědnými národy v otázkách bezpečnosti, prosperity a míru. Dále hovoří o tom, že namísto posílání amerických vojáků bojovat do válek v teroristických zemích, bude používat „odvážnou a kreativní diplomacii“, která zajistí mírové dohody po celém světě. Svou politiku odkazuje na bývalého amerického prezidenta Ronalda Reagana, který používal „*mír přes sílu*“ k vítězství ve studené válce. Zároveň Spojené státy začnou konfrontovat Čínu kvůli nekalým obchodním praktikám. Je zde zmíněna také spolupráce s mnoha organizacemi, jako je NATO (White House 2018). O Evropské unii jako partnerovi zde zmínky ale nejsou. Již

ze strategické doktríny vyplývá, že Trumpova administrativa nebude založena na spolupráci s Evropskou unií a raději se zaměří na spolupráci s jednotlivými státy v rámci organizace.

Donald Trump, jak již bylo zmíněno, vládl od roku 2017 do roku 2021. Jako hlavní platformu pro komunikaci či vyjadřování postojů užíval sociální síť Twitter. Mnohé příspěvky, které napsal, byly často komentovány světovými lidry a médii. Jeho účet se stal jedním z nejsledovanějších účtů na Twitteru. Trump na této platformě často psal příspěvky, které byly velmi přímé a ostré. Většina tweetů kritizovala instituce, lidry nebo média. V jeho politice je často viditelný znak, kdy psal příspěvky bez jakéhokoliv rozmyšlení, což mělo za následek kritiku ze světa. Velkou vlnu kritiky Donald Trump přinesl, když na svém Twitter účtu nazval Kim Čong-una „Little rocket man“. Tento výrok kritizoval například kanadský premiér Justin Trudeau, který nesouhlasil, že tvrdá politika Trumpa může v této oblasti přinést nějaký užitek (Dawsey 2018). K problému, že Trump nejprve psal a až pak myslel, také přidává fakt, že v mnoha jeho tweetech se objevují pravopisné a gramatické chyby nebo nesprávné užití velkých písmen. Na svém twitterovém účtu psal věci, které byly často kontroverzní, což nakonec způsobilo smazání Trumpova účtu v roce 2021 za porušení pravidel nabádání k násilí (Twitter 2021).

Důležitým faktorem pro vztah mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými mezi lety 2017 až 2021 je tedy twitterový účet Donalda Trumpa. Za celé období své prezidentské kariéry napsal dohromady 227 tweetů, která v sobě obsahovala slova spojená s Evropskou unií nebo Severoatlantickou aliancí. V jednotlivých tweetech převažují především negativní komentáře. Přesněji Donald Trump psal negativně ve 186 tweetech a v pouhých 41 psal pozitivně. Některé kladné tweety byly zaměřeny na Brexit, který Trump podporoval. Nejvíce rozporuplné tweety psal Donald Trump ve spojitosti s NATO. O NATO často psal pozitivně naladěné tweety po setkání s ostatními členy v rámci organizace. Například v roce 2018 přidal tweet, ve kterém kladně ohodnotil dialog vedený s členy NATO. „Obdržel jsem mnoho telefonátů od vedoucích představitelů zemí NATO, kteří mi děkovali za to, že jsem je pomohl sjednotit

a soustředit se na finanční závazky, a to jak současné, tak budoucí. Uspořádali jsme skutečně skvělý summit, o kterém většina médií informovala nepřesně.“ (Trump 2018a). Twitter byl hlavním komunikačním prostředkem Trumpa. Obviňoval média z toho, že vytvářejí nepřesné a zkreslené informace. V uvedeném tweetu píše o tom, že summit Severoatlantické aliance v roce 2018 byl úspěšný. Nicméně při tomto summitu Trump zpochybnil fungování aliance a požadoval, ať všechny členské státy zvýší své vojenské HDP na požadované 2 %. Mnoho médií tedy popisovalo, že summit zas tak moc skvělý nebyl (Anýž 2018).

Tweety mířené na ekonomickou spolupráci mezi EU a USA byly většinou negativní. Donald Trump neviděl EU jako dobrého partnera na spolupráci, ale spíše jako silícího rivala, kterého je třeba porazit. Snažil se tak dokázat, že USA mají obchodní deficit právě kvůli dovozům z EU, což má za následek enormní schodek 800 miliard dolarů. (Trump 2018e). Trump se k Evropské unii stavil nepřátelsky. Dále jsou zde politické tweety, ve kterých se Donald Trump projevoval většinou euroskepticky. Jak již bylo zmíněno, byl velkým podporovatelem Brexitu. Trump raději jednal s jednotlivými státy, než aby musel spolupracovat s celou organizací (Trump 2019b). Trumpova preference spolupráce na bilaterální úrovni by se mohla chápat jako narušování tradic a hodnot, které mezi sebou Spojené státy a Evropská unie utvářely. I přes silné ochlazení vztahů například právě kvůli Trumpovým tweetům se Evropská unie snaží udržovat dobré vztahy se svým dlouholetým spojencem.

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní politika je pro vztahy mezi Evropskou unií a Spojenými státy klíčová. Proto je nutné v bakalářské práci zmínit některé situace, které v rámci obchodní politiky spojenců vznikaly za vlády Donalda Trumpa.

3.1.1 Celní válka

Donald Trump již v předvolebním období slíbil agresivní obchodní politiku, která se bude zaměřovat pouze a jen na zájmy USA. Tento slib naplnil hned v březnu roku 2018, kdy uvalil cla na dovoz hliníku a oceli. Podle slov Trumpa se USA

příliš spoléhají na dovoz ze světa a v případě nouze by nemohly vyrábět dostatečné množství vlastních zbraní. Mimo jiné by USA nemohly udržet výrobu osobních vozidel v jejich průmyslovém odvětví, což by mohlo vést ke kolapsu společnosti. Na import uvalil dva druhy cel. První daň byla na hliník, která představovala 10 % a druhá se zaměřila na ocel s 25 %. Původně byla tato daň zaměřena především na Čínu. Donald Trump se k tomu na Twitteru vyjádřil: „V obchodní válce s Čínou již dávno nejsme, tu před mnoha lety prohráli neschopní nebo hloupí lidé, kteří zastupovali USA. Nyní jsme v obchodním deficitu 500 miliard dolarů a nemůžeme dovolit, aby tohle pokračovalo!“ (Trump 2018d).

Ze začátku byla od všech opatření osvobozena Evropská unie, Kanada a Mexiko, v květnu roku 2018 Donald Trump rozhodl, že se tato cla budou týkat všech. V této době byl předsedou Evropské komise Jean-Claude Juncker, který tento krok označil za absolutně nepřijatelný a reagoval: „Tohle je špatný den pro světový obchod. V následujících dnech EU učiní příslušná opatření.“ (Juncker 2018). Juncker označil tento krok za protekcionismus a EU uvalí různá cla proti USA nazpět. Od USA mělo být uvaleno doplňkové clo na všechny výrobky z oceli a hliníku a k tomu se mělo přidat clo například rýži, bourbon, brusinky, kukuřici a mnoha dalších produktů, které jsou pro USA důležité. Jean-Claude Juncker dokázal s Donaldem Trumpem vést dialog, který se týkal usilování o nulová cla. Trump před příjezdem Junckera stihl reagovat na Twitteru. Ve tweetu zmínil, že „cla jsou nejlepším nástrojem“ (Trump 2018b). O necelou hodinu později však změnil své rčení a napsal další tweet, ve kterém zmínil: „Evropská unie zítra přijede do Washingtonu jednat o obchodní dohodě. Mám pro ně nápad. Spojené státy i Evropská unie zruší všechna cla, bariéry a dotace! Tomu by se konečně říkalo volný trh a spravedlivý obchod! Doufám, že to udělají, jsme připraveni – ale neudělají to!“ (Trump 2018f). Z těchto dvou tweetů vyplývá, že Donald Trump dokáže svou politiku změnit během několika hodin a jeho styl je velmi chaotický. Díky dialogu se na nějakou dobu situace uvolnila.

Další cla uvalily Spojené státy americké v roce 2019 výši 7,5 miliardy dolarů ročně. Zavedení cel se týkalo problémům vzniklých kvůli nelegální podpoře ze

strany EU výrobcům letadel Airbus (Padney 2020). Na druhé straně EU uvalila clo na USA kvůli podpoře výrobce letadel značky Boeing. Evropská unie tím pádem mohla na Spojené státy americké uvalit clo v hodně 4 miliard dolarů ročně. Tato obchodní válka trvala dva roky, kdy se v roce 2021 USA a EU dohodly na pozastavení odvetných cel ve sporu Boeing a Airbus (European Commission 2021).

3.1.2 Kritika Světové obchodní organizace

Donald Trump se již v předvolební kampani stal velkým kritikem Světové obchodní organizace (WTO). Po nástupu do prezidentského křesla začal s kritikou WTO ještě více. Hlavní problém mezi Amerikou a WTO je vytvořený kvůli tomu, že dle Trumpovy administrativy má organizace příliš měkký přístup k Číně, která nedodržuje pravidla světového obchodu. Proto Spojené státy bojkotují odvolávací orgán, který funguje jako nejvyšší soud pro globální obchod. Donald Trump během svého funkčního období uvalil cla na téměř všechny obchodní partnery USA a zahájil obchodní válku s Čínou. Tím porušoval pravidla WTO (Horton 2021). Veřejně hovořil o tom, že celá organizace představuje nejhůře sestrojenou dohodu a pokud se nezačne chovat tak, jak má, USA budou nuceny opustit celou organizaci. (Trump 2020a). Po zakročení Evropské unie se vztahy lehce uklidnily a USA ve WTO stále zůstávají.

Pokud by se zhroutila Světová obchodní organizace, tak by největším problémem mohl být návrat k politikám během Velké hospodářské krize, ve které země zavedly obchodní bariéry a zablokovaly dovoz z jiných států. Tato politika v 30. letech 20. století vedla ke zhoršení celé ekonomické situace a zároveň napomohla nepoměřům, kvůli kterým začala druhá světová válka. WTO byla založena právě kvůli tomu, aby se zabránilo protekcionistickým obchodním spirálám (Horton 2021).

3.1.3 Transatlantického obchodní a investiční partnerství

Transatlantické obchodní a investiční partnerství (TTIP) je komplexní obchodní a investiční dohoda, která se vyjednávala mezi Spojenými státy americkými a Evropskou unií. Podíl obou aktérů utváří téměř polovinu světového HDP. Mezi

hlavními body jednání patřilo snížení cel, harmonizace standardů a regulací. Také se zde měl vytvořit nový mechanismus pro řešení sporů. Dohoda měla také zahrnout ochranu práv duševního vlastnictví a ochranu životního prostředí s právy pracovníků (Seshadri 2013: 28-30). Samotné partnerství mohlo přinést velké užitky. Jedním z největších podporovatelů byl kancléřka Angela Merkelová. Ta věřila, že přínosy spolupráce budou mnohem větší než možná rizika, která by spolupráce mohla přinést. Také americký prezident Barack Obama věřil v myšlenku partnerství a uvedl: „Jedním z nejlepších způsobů, jak podpořit růst a vytvořit pracovní místa, je Transatlantické obchodní a investiční partnerství“ (Obama 2016).

Nicméně TTIP mělo zároveň i mnoho odpůrců. Mezi jejich hlavní obavy patřila ztráta pracovních míst kvůli levnějšímu dovozu a vyšší konkurenci ze stran USA, oslabení ochrany životního prostředí a práv spotřebitelů. Velkým problémem byly nejasnosti týkající se mechanismů řešení sporů mezi korporacemi a vládami. A nakonec nedostatek transparentnosti v jednáních o TTIP, to vedlo k obavám, že by dohoda mohla být uzavřena mezi „zavřenými dveřmi“ bez demokratických procesů (Sojka 2019). Odpůrci se také obávali snížení potravinářské kvality. Konkrétními odpůrci byly neziskové organizace jako Greenpeace, Friends of the Earth nebo politické strany evropských států jako německá Die Linke nebo britská Labour party (Jeffries 2015).

Jednání o TTIP byla zahájena v roce 2013 a probíhala především do roku 2016, kdy se čekalo na změnu politického vedení Spojených států po konci mandátu Baracka Obamy. Po konci mandátu Obamy přichází Donald Trump, který tvrdí, že „každá země využívá USA a USA na tom stále prodělává“ (Trump 2018c). Z jeho projevu již vychází, že Trump nebude chtít spolupracovat na takto rozsáhlých smlouvách, které by nějakým způsobem mohly poškodit Spojené státy. Tak krátce po nástupu do čela Spojených států nařizuje úplné zastavení o jednání (KILIČ 2018).

3.1.4 Vzájemný obchod a investice

Evropská unie a Spojené státy jsou největšími obchodními a investičními partnery. Představují největší a nejsilnější hospodářský vztah světa. Většina světových obchodních toků pochází právě z tohoto spojení. Ekonomika obou aktérů představuje přibližně polovinu světového HDP.

Za Trumpovy administrativy obchod mezi Spojenými státy a EU utvářel obchodní přebytek, který se pravidelně zvyšoval, protože EU vyváží velké množství zboží do USA skrze Transatlantické společenství (Eurostat 2021). Donald Trump bral tento deficit jako slabost Spojených států, takže se ve své politice aktivně zaměřil právě na tento problém.

Jak již bylo zmíněno, Trump tvrdil, že Spojené státy ztrácejí 800 miliard dolarů ročně z obchodu. Obchodní deficit vyjadřuje pouze rozdíl mezi vyváženým a dováženým zbožím. Trump také věřil, že vyrovnaním tohoto nepoměru se vyrovná i obchodní nerovnováha, která je spíše ovlivňována jinými ekonomickými faktory. Zároveň tvrdil, že právě kvůli obchodní nerovnováze je přibrzděn celý ekonomický růst Spojených států (Tankersley 2018).

V roce 2017, kdy Donald Trump nastoupil jako prezident republiky, celkový deficit tvořil 120,7 miliardy dolarů. V roce 2020, kdy zasáhla pandemie Covid-19, vývoz mimo Evropskou unii rapidně poklesl, a i přes to se obchodní nepoměr mezi Spojenými státy a Evropskou unií zvýšil. Během jeho celé vlády se obchodní deficit stále zvedal a v roce 2021 ke konci jeho administrativy celkový deficit tvořil 166 miliard dolarů (Eurostat 2021), čímž se Trumpova politika vyvážení moc úspěšně nezdařila.

Jak je již výše uvedeno, Spojené státy s Evropskou unií jsou hlavní a největší investiční partneři. Za doby Trumpovy vlády je znatelný pokles přímých zahraničních investic. Od roku 2017 do roku 2019 je znatelný pokles kvůli obchodní politice „Amerika na prvním místě“. Později během pandemie Covid-19 byly investice ještě nižší. Mimo jiné, za Trumpovy vlády byl pokles investic i do zahraničních dluhopisů (Shayerah 2022).

Trumpova vláda ochladila vztahy mezi transatlantickými partnery i v oblasti obchodu a investic. Jedním z potvrzujících momentů je veřejné označení Evropské unie za nepřítele (Trump 2018h). Na tyto výroky musel reagovat předseda Evropské rady Donald Tusk: „EU a USA jsou nejlepší přátelé. A označovat je za nepřátele jsou „fake news“ (Tusk 2018). Tímto výrokem Tusk zdůrazňuje důležitost přátelství a spolupráce mezi Spojenými státy a Evropskou unií. Trumpova zpráva, která útočí na dobré vztahy se dá tedy považovat za pokus o zhoršení vztahů. Takové výroky nazval takzvaným „Fake News“.

3.2 Politické a bezpečnostní vztahy

Vztahy mezi Spojenými státy a Evropskou unií se odehrávají na více rovinách než jen v obchodu. Politické vztahy jsou důležitou součástí partnerství, protože USA a EU společně dokáží ovlivňovat mezinárodní politiku. Dobré politické vztahy jsou prvním krokem k prohlubování společné bezpečnostní otázky. Proto je důležité zmínit jaké byly politické vztahy za vlády Donalda Trumpa a jaký efekt to mělo na vztahy bezpečnostní.

3.2.1 Pařížská dohoda

Velkým krokem během prezidentství Donalda Trumpa v zahraniční politice USA jsou klimatické dohody. Dohoda byla podepsána na klimatické konferenci v Paříži roku 2015 a jejím hlavním cílem je snížení skleníkových plynů. Trump v předvolební kampani hájil vystoupení z Pařížské dohody. Celá tato situace ochladila vztahy mezi Evropskou unií a Spojenými státy více než dříve (BBC 2020).

Spojené státy se zavázaly snížit své emise o 28 % do roku 2025 v porovnání s rokem 2005 a snížit spotřebu energie. Spojené státy jsou v klimatických dohodách důležitým aktérem, protože jsou druhým největším znečišťovatelem na světě. Evropská unie se snaží zelenou politiku propagovat co nejvíce, takže si vytvořila náročnější závazek, a tím je do roku 2030 snížit uhlíkovou stopu o 40 % v porovnání s rokem 1990 (Carbonbrief 2015). Na rozdíl od USA se Evropská unie snaží tento plán dodržet. Největší hrozbou pro Pařížskou dohodu byla kandidatura Donalda Trumpa, který ji již ve své předvolební kampani kritizoval celou

a sliboval opuštění od všech závazků. Po nástupu do prezidentského křesla naplnil v roce 2019 svůj slib a Spojené státy zahájily jednání o ukončení smlouvy. Donald Trump tvrdil, že Dohoda je zbytečná, poškozují ekonomiku a americké občany stojí biliony dolarů, ničí pracovní místa a brzdí rozvoj průmyslu (McGrath 2020). Trump tvrdil, že Dohoda podkopává suverenitu Spojených států. Dalším z důvodů pro odstoupení od Dohody je pokus USA o vytvoření energetické supervelmoci, což Dohoda kvůli emisním normám nedovoluje. Donald Trump stál proti globálním aktivistům hájícím zelenější svět a globální oteplování sváděl na výtvar čínské vlády, která se tak snažila zničit americkou výrobu a udělat z ní nekonkurenceschopného aktéra (Trump 2013).

Donald Trump často měnil své názory ohledně klimatu. Roku 2013 tvrdil, že žádné klimatické změny neexistují a je to jen způsob, jak oslabit Spojené státy (Trump 2013). Následně po konzultaci s různými vysokými představiteli světové politiky opět názor změnil a tvrdil, že změna klimatu je pro něj velmi důležitá (Sobczyk 2019). Následně se na svém Twitteru často odkazoval na neexistenci klimatických změn: „Buďte opatrní a zkuste zůstat doma. Velké části země trpí obrovským množstvím sněhu a téměř rekordními mrazy. Je úžasné, jak je tento systém velký. Nebylo by špatné, kdybychom si teď dopřáli trochu toho starého dobrého globálního oteplování!“ (Trump 2019c). Tento tweet byl napsán v lednu roku 2019, kdy Donald Trump odkazoval na demonstrace proti klimatickým změnám. Téhož roku se ale setkal s kanadským předsedou vlády Justinem Trudeauem, kterému řekl, že je pro něj změna klimatu upřímně důležitá (Sobczyk 2019).

Donald Trump se považuje za skeptika v enviromentální politice kvůli enormním ekonomickým nákladům na zmírňování klimatických změn. Ekologové i mnozí američtí politici stojí často právě proti němu, protože často bagatelizuje jejich výzkumy nepravdivými výroky. Americký odstup od Pařížské dohody je všeobecně brán jako ukvapený. Především v době, kdy je pro odborníky z NASA změna klimatu velmi přesný termín, protože se teploty za posledních 20 let zvýšily (Cheung 2020). Tato politika se samozřejmě vyvrací s politikou Evropské unie, která se snaží dlouhodobě snižovat skleníkové plyny.

3.2.2 Podpora Brexitu

Velká Británie si odchod z Evropské unie odhlasovala v roce 2016. Již v té době se Donald Trump radoval z odchodu Velké Británie ze společenství. Celý tento akt chápal spíše jak ukázkou odvahy a nezávislosti Velké Británie na ostatních. Brexit přirovnával na stejnou úroveň jako jeho politiku „Amerika na prvním místě“ (Trump 2016a). Následně po odhlasování Brexitu se Trump negativně stavěl ke složitým vyjednáváním, která se mezi Evropskou unií a Velkou Británií děla. Po odhlasování referenda Donald Trump na svůj Twitter přidal příspěvek: „Gratulujeme Borisi Johnsonovi k velkému vítězství! Británie a Spojené státy nyní budou moci po BREXITU uzavřít novou rozsáhlou obchodní dohodu. Tato dohoda má potenciál být mnohem větší a lukrativnější než jakákoli dohoda, kterou by bylo možné uzavřít s EU. Oslavujte Borise!“ (Trump 2019a). Tím poukazoval na silnou minulost, kterou mezi sebou měly Spojené státy s Velkou Británií. Británie se hned po Brexitu pokusila co nejvíce upevnit vztahy se Spojenými státy. Politika Donalda Trumpa byla samozřejmě přívětivá změně politického směru Spojeného království. Donald Trump v tomto tweetu naznačuje, že nová obchodní dohoda mezi VB a USA by mohla být mnohem lepší než jakákoliv dohoda, kterou by potencionálně bylo možné uzavřít s Evropskou unií. Taková dohoda by pro britskou ekonomiku mohla mít velký význam. Spojené státy jsou jedním z největších obchodních partnerů. Spojené státy tvoří dlouhodobě druhý největší trh pro britský vývoz zboží a jsou jedním z největších dovozů do Velké Británie (Broadbent 2023).

Na Trumpovy výroky ohledně Brexitu reagoval bývalý předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker. Ten v rámci Trumpovy reakce poskytl rozhovor ve kterém řekl: „Byli jsme trochu zklamáni, když jsme poslouchali první prohlášení prezidenta Trumpa, když gratuloval Britům k přijetí tohoto rozhodnutí a víceméně vyzýval ostatní, aby učinili totéž. To bylo velmi nepřátelské a vůbec nepomohlo.“ (Juncker 2017). Z rozhovoru je zřejmé, že Juncker považuje chování Trumpa za nedůstojné a nevhodné. Mezi Junckerem a Trumpem bývaly často velmi napjaté

vztahy. Brexit byl jednou z mnoha situací, při kterých se vztahy mezi nimi zhoršily.

V roce 2019 Donald Trump podnikl oficiální návštěvu do Velké Británie a na svých sociálních sítích hovořil o tom, že by rád vytvořil novou obchodní smlouvu mezi nimi. Během rozhovorů nezval tehdejšího premiéra Velké Británie za svého blízkého přítele (Lippman 2019). Odchod Velké Británie samozřejmě kapacitně oslabil Evropskou unii. Evropská unie oslabila v rámci ekonomiky, vojenského arzenálu a populace. Z toho vyplývá, že se vztah mezi transatlantickými partnery po této situaci nezlepšila, ale vytvořila ještě větší propast v kolísajících vztazích.

3.2.3 Spory v rámci Severoatlantické aliance

Největší spor mezi státy Evropské unie a Donaldem Trumpem vznikl kvůli Severoatlantické alianci. NATO je bezpečnostní organizace, která udržuje kolektivní obranu nad zúčastněnými státy. V současnosti NATO čítá 30 členů. Donald Trump ve volební kampani hovořil o tom, že je tato organizace zastaralá a potřebuje zrenovovat. Na svém Twitteru již v roce 2016 psal: „Mé výroky o tom, že NATO je zastaralé a pro USA neúměrně drahé (a nespravedlivé), nyní konečně sklízí uznání!“ (Trump 2016b). Z toho vyplývá, že po zvolení bude kritikem celého společenství. Donald Trump se ve svých kritikách často oháněl tím, že Spojené státy jsou jediným členem, který do kolektivní obrany dává dostatečné množství peněz. Donald Trump se snažil zesílit obchod Spojených států a zároveň chtěl snížit obchodní deficit. Proto často veřejně říkal, že „NATO vzniklo v jiné době. NATO vzniklo v době, kdy jsme byli bohatší zemí. Dnes už bohatou zemí nejsme. Půjčujeme si, půjčujeme si všechny ty peníze... NATO nás stojí majlant a ano, chráníme Evropu prostřednictvím NATO, ale utrácíme spoustu peněz. Zaprvé si myslím, že je třeba změnit rozdělení nákladů. Myslím, že NATO jako koncept je dobrý, ale není tak dobrý, jako byl v době, kdy se poprvé vyvinul.“ (Freisleben 2017).

Nicméně v roce 2017 po setkání s generálním tajemníkem NATO Jensem Stoltenbergem změnil svůj názor. Ve svém oficiálním prohlášení tvrdil, že NATO již zastaralé není. Zároveň v rozhovoru poskytl informace o diskusi, kterou

s generálním tajemníkem vedli. Hovořil o tom, že NATO provedlo změny a nyní bojuje proti terorismu, což je důležité, protože je třeba každou generaci přizpůsobit NATO tak, aby vždy čelilo aktuálním hrozbám. Zároveň zdůraznil, že je důležité, aby téměř všechny členské státy zvedly příspěvky na obranu. Konkrétní finanční rámec má být 2 % HDP (Struyk 2017). V roce 2017 Trumpův požadavek splňovalo pouze 5 členů organizace.

V roce 2017 Spojené státy vkládaly do NATO 51,1 % kombinovaného HDP aliance a pokrývaly 71,7 % kombinovaných výdajů na obranu. To znamená, že Spojené státy do NATO přispívaly více peněz než všechny velké evropské státy dohromady. Z tohoto důvodu Donald Trump pohrozil ostatním členům snížením vojenské podpory, pokud nezačnou svůj příspěvek aspoň zvedat (Macias 2018). „Země NATO musí platit VÍCE, Spojené státy musí platit MÉNĚ. Velmi nespravedlivé!“ (Trump 2018g).

V roce 2018 se NATO dohodlo na nových pravidlech, podle kterých by měly země postupně zvyšovat své obranné výdaje až na 2 % svého HDP. Donald Trump často členským státům vyhrožoval. Zároveň to ale přineslo mírné zvýšení výdajů ze strany členských států, které začaly pomalu zvyšovat své příspěvky. Po prvním zvýšení příspěvků se Trump chlubil na svém Twitteru, že NATO díky němu získá stovky miliard dolarů. Zároveň se pochlubil, že NATO bude opět silné a bude dost silné na to, aby oslabilo Rusko. Současně Trump začal postupně stahovat jednotky z Evropy. Na svůj Twitter napsal, že Německo platí Rusku miliardy dolarů ročně za energie a my jsme povinni chránit Německo před Ruskem. Co to vlastně znamená? Navíc Německo zanedbává svou povinnost platit 2 % svého HDP do NATO. Proto se některé naše jednotky stěhují z Německa pryč. (Trump 2020b). Někteří odborníci uvažovali, že Evropa je až moc odkázána na spolupráci se Spojenými státy v obraně a je třeba usilovat o svou soběstačnost.

3.2.4 Obranné kapacity Evropské unie

Hlavním cílem bezpečnostní politiky Evropské unie je ochrana civilního obyvatelstva. Celá bezpečnostní politika se řídí podle společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) a společné bezpečnostní a obranné politiky

(SBOP). SZBP chrání mír, posiluje mezinárodní bezpečnost a upevňuje demokracii. SBOP je součástí SZBP a zaměřuje se na organizaci misí mimo teritorium Evropské unie (Legrand 2022).

Samotná Evropská unie má dvě základní roviny obrany. První je nadnárodní, která je ukotvena společně s NATO a druhá je na státní úrovni, kde jednotlivé státy mají své vlastní armády. Během administrativy Trumpa vedoucí představitelé a jednotlivé státy Evropské unie začali uvažovat nad posílením obrany na evropské úrovni, kdy by Evropská unie měla vlastní kapacity, které by kooperovaly s NATO (Euractive 2021). Je tomu tak právě kvůli politice Donalda Trumpa, ve které hrozil státům Evropské unie, že v případě nenavýšení příspěvků do NATO Spojené státy nepřijdou pomoci v případě nouze. To kritizoval Donald Trump, kterému vadilo, že se státy Evropské unie snaží vytvářet obranu na jiné úrovni, než je ta nadnárodní (Schmitz 2020). Z logiky věci by takový druh obrany měl Trump ale podporovat, protože státy Evropské unie by dávaly velké množství peněz do své národní armády, což by se následně mělo projevit i v Severoatlantické alianci.

3.2.5 Smlouva o otevřeném nebi

Smlouva o otevřeném nebi byla podepsána v Helsinkách v roce 1992, v platnost vstoupila o deset let později. Všechny státy, které smlouvu podepsaly, mohou vstupovat do vzdušného prostoru ostatních členů. Dle dohody je možnost provádět pozorovací lety nad státy za účelem například bezpečnostní kontroly. Díky tomuto volnému sledování se tak má předejít budoucí vojenské agresi. Tato dohoda byla podepsána Spojenými státy, Kanadou, většinou států Evropy a Ruskem (Kimball 2021).

Donald Trump oznámil, že Spojené státy odstoupí od této smlouvy, pokud nenastane rapidní změna. Hlavním důvodem, proč chtěl vystoupit, bylo porušování smluvních dohod ze strany Ruska. Dle Trumpa Rusko zakazovalo kontrolní přelety nad územím, kde se trénuje vojsko a na území, kde jsou umístěny jaderné zbraně. Proto v květnu 2020 oznámil záměr, že od smlouvy odstoupí (Browne 2020). Tento počín okomentoval: „Myslím si, že máme velmi dobré vztahy s Ruskem, ale Rusko nedodrжуje tuto smlouvu. Dokud ji nebudou

dodržovat, my se stahujeme“ (Jonathan 2020). Následně Spojené státy od smlouvy odstoupily a oznámily, že se do ní nevrátí, dokud Rusko bude počínat protiprávně. Samozřejmě Evropská unie vyjádřila zklamání z odchodu Spojených států. Tento počin byl dalším milníkem, který podpořil nedůvěru mezi spojenci. Politika Donalda Trumpa byla navržena tak, aby odstupovala z multilaterálních organizací, které Evropská unie hojně podporuje. Zároveň evropské státy vyjádřily stejnou obavu z ruského nenaplňování podmínek dohody stejně jako Spojené státy (Jonathan 2020).

3.2.6 Jaderná doktrína

Politika Donalda Trumpa se od předešlého prezidenta Spojených států lišila i v chápání jaderné politiky. Donald Trump otočil strategii na snížení rizik jaderných zbraní. Po nástupu odstoupil od jaderné dohody s Íránem. Cílem této dohody bylo zamezení jaderného arzenálu v Íránu a výměnou za to ostatní státy zastavily sankce, které proti Íránu vedly. Donald Trump tvrdil, že Írán smlouvu nedodržuje, takže je naprosto zbytečné, aby se Spojené státy něčeho takového zúčastňovaly (Arm Control Association 2019).

Trump také požadoval po Pentagonu, zdvojnásobení své kapacity jaderných zbraní. Aby mohl tyto nově vyrobené zbraně udržovat provozuschopné, tak opět zavedl výrobu plutoniových hlavic pro jaderné hlavice. Celá tato akce vychází zhruba na 9 miliard dolarů, které Donald Trump dokázal prosadit. Trumpova jaderná diplomacie nevyjednala žádnou novou dohodu o kontrole jaderných zbraní. Stal se tak první prezidentem po studené válce, který nesnížil arsenály jaderných zbraní (Axe 2020).

3.2.7 Rozbor kontaktů s oficiálními představiteli EU

Během svého mandátu se Donald Trump setkal s několika oficiálními představiteli Evropské unie. Jedním z nich byl bývalý předseda Evropské rady Donald Tusk. Ti spolu jednali v Bruselu v květnu 2017. Během schůzky spolu hovořili o zahraniční politice, bezpečnosti, klimatu a o obchodních vztazích. Následně po jednání vydal Donald Tusk vyjádření, ve kterém hovořil o shodě v některých oblastech.

Především se jednalo o terorismus. Následně hovořili o klimatických změnách a o obchodu, zde se Donald Tusk vyjádřil tak, že tyto otázky zůstávají otevřené. Nakonec oba představitelé nedokázali nalézt shodu v otázce postoje k Rusku. Donald Tusk se také snažil Trumpovi zdůraznit z čeho pramení přátelská forma spolupráce (Tusk 2017).

Vztah mezi Tuskem a Trumpem již od počátku nebyl přívětivý. Během Trumpovy administrativy se to stále zhoršovalo, například během celní války. Vztah byl napjatý až do konce mandátu Donalda Tuska. Ten v roce 2020 vydal prohlášení, kde ho označil velmi kriticky a nazval ho „spratkem“. Také hovořil o tom, že jeho kroky během následujících prezidentských voleb byla rána pro demokracii a vytkl Trumpovi přirovnávání Evropské unie k Číně (Tusk 2020).

Vztah Junckera a Trumpa se nese v podobném duchu jako vztah Tuska s Trumpem. Donald Trump v roce 2018 obvinil Evropskou unii v rámci obchodní nespravedlnosti, nazval ji nepřitelem a zavedl cla na hliník a ocel. Na to reagovala zpět Evropská unie. Juncker se setkal s Trumpem a společně se pokusili najít řešení obchodních sporů. Výsledkem se stalo omezení cel a otevření trhu. Trump přislíbil, že další cla na dovoz zavádět nebude (Maurice 2018). Vztahy mezi Trumpem a Junckerem byly často velmi kontroverzní a napjaté.

Po Donaldu Tuskovi je zvolen do čela Evropské rady Charles Michel. Michel už neměl tak napjatý vztah s Trumpem jako jeho předchůdce, nicméně se s Trumpem v mnoha ohledech lišili. Proto ho také na plenárním zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru v rámci shrnutí nazval kritickým okamžikem. Kritizoval Trumpa za to, že nechtěl udržovat multilaterální smlouvy a za jeho nacionalistickou politiku (Michel 2022). Následně také kritizoval Trumpa, že s představiteli Evropské unie ani hovořit nechtěl a radši hovořil i se Severní Koreou (Brussels Times 2021).

3.2.8 Pohled Trumpa na evropskou integraci

Donald Trump se nikdy netajil euroskeptickým pohledem. Jeho politika byla protekcionistická například v rámci obchodní politiky, a tak nikdy nebyla větší

možnost hovořit kladně o Evropské unii jako o organizaci. Díky těmto krokům se stal prvním prezidentem za několik dekad, který zpochybnil budoucnost evropských snah na vytvoření většího a silnějšího celku. Euroskeptický postoj vůči Evropské unii je v naprostém rozporu s pojetím zahraniční politiky Spojených států směrem k evropským zemím. Téměř všichni předešní prezidenti integrační procesy spojené s Evropskou unií podporovali, ale Donald Trump se stal výjimkou, která velmi otočila dění mezi severoatlantickými spojenci. Donald Trump podporoval pouze malé spolupráce, které byly často výhodné pouze pro zájmy Spojených států (Dimitrova 2020).

Pohled Donalda Trumpa na evropskou integraci se dá dobře dokázat na jeho tvrzení, že „Evropská unie vznikla proto, aby byla silnější než Spojené státy.“ (Trump 2020 cit. podle Colson 2020). Takové tvrzení je velmi nepřesné a dokazuje to, že Donald Trump nepochopil celkovou podstatu Evropské unie.

Donald Trump podporoval spíše destabilizaci Evropské unie. Příkladem tohoto chování je podpora Brexitu. Ve mnoha svých projevech se nebál na Evropskou unii přímo útočit. Jedna z mnoha negativních reakcí bylo nazvání Evropské unie nepřitelem (Trump 2018h). To naznačil v roce 2018 před summitem Severoatlantické aliance. Evropskou unii nazval „nepřitelem“ Spojených států především kvůli obchodu a obchodnímu přebytku vůči Spojeným státům. Také se ohradil vůči spolupráce v oblasti obrany (BBC 2018).

Často poukazoval, že evropský model volného pohybu osob je hloupost a odstraněním vnitřních hranic na území EU dochází k nižší bezpečnosti obyvatelstva (Tzvetkova 2017). Evropská unie za dobu vlády Donalda Trumpa nemohla počítat se spojencem, kterým Spojené státy pro Evropskou integraci vždy byly.

3.3 Shrnutí Trumpovy zahraniční politiky

Politika Donalda Trumpa byla již od svého začátku charakteristická silným nacionalismem. To vycházelo například z výroku „Amerika na prvním místě“. Trump se snažil prosazovat pouze a jen zájmy Spojených států a často během toho

nehleděl na nic jiného. V rámci obchodu byla politika Donalda Trumpa zaměřena k vyrovnání obchodní bilance. Z toho vyplývá většina konfliktů, které se mezi Evropskou unií a Spojenými státy v rámci obchodu utvářely. Trumpova politika také vystoupila z Pařížské dohody, protože oslabovala ekonomiku Spojených států. Donald Trump se také snažil navýšit příspěvky členských států NATO.

Donald Trump sám sebe často přeceňoval. Nazýval se velmi dobrým diplomatem. Pokud nějakému jinému politikovi vzdal hold, tak následně zveličil i sám sebe. To se ukazuje například při jednání s Jean-Claude Junckerem, kterého nazval v podstatě dobrým vyjednavčem a následně pochválil ještě více své diplomatické dovednosti (Gotev 2018). Jeho politika utvářela mezi Evropskou unií a Spojenými státy spíše napjatý vztah. Téměř každý výrok, který o Evropské unii napsal na svůj Twitter, byl značně kontroverzní nebo dokonce urážlivý.

4 Zahraniční politika Joe Bidena

Kapitola popisuje změnu zahraniční politiky Spojených států po volbách roku 2020, kdy Donald Trump prohrál volby. Republikánský kandidát byl poražen demokratickým kandidátem Joe Bidenem. Ten porazil Trumpa o 7 milionů hlasů. Bidenova předvolební agenda se zaměřovala na co největší oprostění od Trumpovy politiky. Během kampaně Biden užíval slogan „Amerika je zpět“ (Biden 2021a). Tímto sloganem Biden znázorňoval pokus o napravení škod, které napáchal Donald Trump. Joe Biden chtěl v předvolební kampani změnit zahraniční politiku a zmírnit napětí, které mezi severoatlantickými spojenci Trump napáchal (WPR 2023).

Během zvolení Biden nastínil svou zahraničně-politickou vizi. Hlavním cílem je obnovit důstojné vedení ze strany Spojených států a respektování ostatních aktérů na světové scéně. Během své administrativy chce obnovit demokracii, aby Spojené státy mohly opět vést svět k řešení globálních výzev. Administrativa USA bude zaměřena na sjednocení celého demokratického světa, aby výzvám nemusely ostatní národy čelit samy. Během zvolení se Biden vyhradil proti Donaldu Trumpovi, jeho administrativě. Tvrdil, že se Spojené státy zaměří na otázky ohledně klimatických změn, jaderných zbraní, migraci, terorismu, a že budou udržovat „demokratická spojenectví“, kterých si Trump nevážil (Democrats 2022). Termín demokratická spojenectví je iniciativa, kterou používá Joe Biden. Ta se snaží vytvořit alianci zemí, které budou spolupracovat v boji proti autoritářským režimům, především proti Číně. Demokratická spojenectví se uzavírají v rámci „Summitu pro demokracii“, který poprvé v roce 2021 představil prezident Joe Biden. Cílem je vytvořit globální alianci zemí, které budou společně prosazovat demokracii, lidská práva, boj proti korupci a podporovat hospodářský růst s vývojem inovací (US department 2021). Tato iniciativa by měla spojoval demokratické země z různých částí světa a bude se opírat o společné hodnoty, které Biden vnímá jako klíčové. Poslední Summit pro demokracii se odehrál 28. března 2023. Na této akci se mimo jiné probírala válka na Ukrajině a mnoho dalších témat, které mají za účel udržovat demokratické hodnoty (US department 2023b). Tato

iniciativa je kritizována ze zemí jako je Rusko nebo Čína, protože ji vidí jako pokus o vměšování se do vnitřních záležitostí jiných zemí (O'Connor 2023).

Po inauguraci prezidentem se Joe Biden začal odkazovat na svou předvolební zahraniční politiku a nevydal žádnou zahraničně-politickou doktrínu. V jednání prezidenta Bidena existují nesrovnalosti, které vyvolávají vážné pochybnosti o tom, zda se administrativa řídí konzistentní politikou (Carafano 2023). Ve své zahraniční politice se ale často odkazuje na spolupráci se spojenci a prohloubení vztahů mezi partnery.

V zásadě je Bidenova politika zaměřena především v odmítnutí odkazu Donalda Trumpa. V praxi se ale priority velmi podobají těm Trumpovým. Například Bidenova politika „pro střední třídu“ je téměř identická Trumpově vizi „Amerika na prvním místě“, kdy oba prezidenti dávají důraz na nadřazení zájmů USA nad ostatními globálními závazky (WPR 2023). Dále Biden dodržel stažení vojsk z Afghánistánu. Zároveň má laxní přístup k imigrační politice a velmi opožděně rušil cla, která Trump nastavoval na ocel a hliník. Také se často velmi opatrně vrací do organizací, ze kterých Donald Trump odstupoval.

Biden je prezidentem teprve 2 roky. Přesto se v zahraniční politice změnilo mnoho věcí a zároveň mnoho událostí měnilo postavení Spojených států ve světě oproti administrativě Donalda Trumpa. Vztahy mezi Evropskou unií a USA se za vlády Joe Bidena výrazně zlepšily ve srovnání s předešlým prezidentem. Bidenova administrativa se snaží obnovit spolupráci s EU v řadě oblastí. Například v obchodních vztazích, řešení mezinárodních konfliktů, klimatických změnách nebo při boji proti pandemii Covid-19 (Democrats 2022). Zvolení nového prezidenta bylo přivítáno evropskými státy a představiteli Evropské unie. Mezi nimi byly například Angela Merkelová nebo Charles Michel.

4.1 Obchodní vztahy

Bidenova administrativa se snaží ukončit obchodní spory s Evropskou unií. Během jeho vlády se podařilo zrušit daň na ocel a hliník a vyřešit dlouhotrvající spor v rámci leteckých společností Boeing a Airbus. Obchodní vztahy ale mají i svá

úskalí, ty se týkají například amerického Zákona o snižování inflace nebo bojkotování Světové obchodní organizace.

4.1.1 Zákon o snižování inflace

Zákon o snižování inflace (IRA) je podepsán 16. srpna 2022. Tento zákon je mnohostranný. Má za cíl urychlit investice do domácí výroby, nastartovat výzkum a komercializace nejvyspělejších technologií a pomoci ke snížení uhlíkových emisí. Na oficiálních stránkách americké vlády se píše o tom, že tento zákon je zaměřen na vybudování lepší Ameriky a zároveň má za úkol plnit vizi Bidenovy administrativy. Zároveň má zákon posílit Spojené státy pomocí sdílené prosperity před rostoucími hrozbami (White house 2022). Na svém Twitteru se k tomu Joe Biden vyjádřil slovy: „Zaměřujeme se na to, aby více lidí mělo dostupnou zdravotní péči a aby rodiny měly trochu volného prostoru. Přijali jsme historické zákony, jako je zákon o snížení inflace, abychom toho dosáhli. A nyní rychle postupujeme při provádění těchto zákonů, aby lidé mohli pocítit jejich účinky.“ (Biden 2023a). Zákon je také zaměřen na snížení znečištění. Zahrnuje miliardy dolarů na modernizaci elektrických sítí po celých Spojených státech a zaručuje se budovat sítě nabíječek pro elektromobily. Důležitou součástí je taky posílení výroby baterií a investice do nových technologií v oblasti čisté energie a snížení emisí (White house 2022).

Představitelé Evropské unie tento zákon rozdělil na dva hlavní proudy. Na ty, kteří IRA chápou jako záměrnou snahu ochránit domácí zájmy Spojených států na úkor jejich transatlantického společenství a na ty, kteří chválí úsilí Spojených států v oblasti klimatu (Damertzis 2023). Na posledním evropském summitu vlády vyzvaly Evropskou komisi, aby do začátku roku 2023 navrhla opatření pro zlepšení investic do ochrany klimatu a konkurenceschopnosti průmyslu. To je reakcí na zákon IRA (EFE 2022).

Obava ze strany Evropské unie vzniká kvůli obrovským daňovým úlevám, protože se budou důležité průmysly pro Evropskou unii přesouvat do Spojených států. Jedná se tak například o automobilový průmysl. IRA poskytuje dotace formou daňových úlev, které získají za předpokladu, že firma bude mít základnu produkce

ve Spojených státech. Evropská unie se tedy obává záměrů Spojených států. Zároveň se odkazuje na to, že IRA porušuje pravidla mezinárodního obchodu a tím narušuje multilaterální systém, který spolu Evropská unie se Spojenými státy mají (Damertzis 2023). Hlavními státy bojující za novou iniciativu, která bude reagovat na jednání Spojených států jsou Francie a Německo (Boehm 2023).

4.1.2 Světová obchodní organizace

Joe Biden zastává negativní postoj k WTO. Bidenova administrativa stejně jako administrativa Donalda Trumpa bojkotuje jmenování do odvolávacího orgánu. Nicméně důvod je odlišný. Na rozdíl od Trumpovy politiky se Joe Biden snaží obnovovat multilaterální smlouvy. Jeho administrativa očekává, že se nejprve prosadí reformy, které by z WTO udělaly opět funkční organizaci, protože Spojené státy nevěří, že WTO udržuje zásady liberálního obchodu. Pohled Joe Bidena na WTO je přeměnit organizaci na mezinárodní ekonomický mechanismus, který by mohl strategicky zadržet Čínu a zároveň by se organizace mohla postavit proti Ruské federaci (Menshikova 2022). Po patřičné reformě by Spojené státy opět začaly spolupracovat.

Evropská unie je ochotna přeměnu obchodní organizace přijmout. Vytýká tedy Spojeným státům především omezenou komunikaci. Evropský velvyslanec pro WTO se k tomu vyjádřil následovně: „Je možné, že nová administrativa stále zvažuje, jaký druh reformy chce, [ale] nebyly předloženy žádné návrhy ze strany USA a od té doby, co se systém v prosinci 2019 paralyzoval, neproběhla žádná diskuse“ (Aarup 2021). Je tedy zřejmé, že politika Joe Bidena se v tomto ohledu velmi podobá politice Trumpa. Evropská unie tedy může předpokládat protekcionistickou politiku ze strany Spojených států, která se nebude snažit o silné bilaterální vztahy v ekonomických oblastech.

4.1.3 Zelená politika

Administrativa Joe Bidena se na environmentální politiku zaměřuje silně. Biden v předvolební debatě hovořil o bodech, které by v rámci environmentální politiky chtěl prosadit. Důležitá je čistá energetická ekonomika s nulovými emisemi do roku 2050. Ve svém administrativním období do roku 2025 by chtěl

prostřednictvím Kongresu uzákonit mechanismy, které budou prosazovat čistou energii a podporovat výzkum s inovacemi v oblasti klimatu. Druhým bodem je shromáždění celého světa v boji proti klimatu. Joe Biden si uvědomuje, že Spojené státy samostatně nedokážou ovlivnit klimatické změny. Proto je třeba se navrátit k dodržování Pařížské dohody, od které Donald Trump odstoupil. Důležitým krokem v rámci enviromentální politiky je také přebudování infrastruktury. Vybudovat silný a odolný národ, který bude investovat do dopravní a energetické infrastruktury, aby odolal klimatickým změnám. V rámci automobilové struktury je důležité, aby se začaly budovat elektrické nabíječky po celých Spojených státech (Biden 2020).

V dubnu 2021 Joe Biden stanovil národní cíl, který má za úkol snížit do roku 2030 emise o 50 % oproti úrovni z roku 2005. To zapříčinilo navrácení se Spojených států k Pařížské dohodě (The White House 2021). Velkým krokem v zelené politice je také již zmiňovaný zákon o snižování inflace. Ten zavádí daňové úlevy výměnou za udržování čisté energie. Podle předpokladů by tento zákon mohl snížit emise do roku 2030 až o 1 miliardu tun (Lashof 2023).

Biden si také v roce 2021 stanovil cíl, aby většina nových prodaných osobních vozidel měla nulové emise do roku 2030. Kalifornie je jedním z prvních států, které vyžaduje nulové emise všech osobních automobilů, které se zakoupí po roce 2035 (Lashof 2023).

4.2 Politické a bezpečnostní vztahy

Bidenova administrativa se snaží posílit vztahy mezi USA a EU v politických i bezpečnostních vztazích. Jeho politika se zabývá společnou obranou politikou v rámci NATO a Evropskou unii bere jako velmi důležitého partnera.

4.2.1 Odchod z Afghánistánu

Biden po téměř 20 letech ukončil vojenskou operaci, která se vedla na území Afghánistánu. Joe Biden afghánskou misi shledal neúspěchem. První část mise se zdařila. Hlavním úkolem bylo eliminovat diktátora Usáma bin Ládina. Druhou část nazval neefektivní. Druhá část mise se měla zaměřit na znovu sjednání pořádku

a nastolení demokracie. To se v afghánském prostředí neuskutečnilo. Vliv amerického obyvatelstva a neefektivita mise zapříčinila, že Joe Biden nechal stáhnout hromadně všechny jednotky, které se na území Afghánistánu nacházely. Po evakuaci téměř 120 tisíc lidí to okomentoval slovy: „Musíme se poučit ze svých chyb. Dvě věci vidím jako nejdůležitější. Naše mise musejí mít jasný cíl, kterého lze dosáhnout. Musíme se zaměřit jenom na základní zájmy národní bezpečnosti Spojených států. Rozhodnutí odejít z Afghánistánu se netýká jen Afghánistánu. Je to konec éry velkých vojenských operací s cílem předělávat cizí země.“ (Biden 2021b). Z výroku vychází, že se Bidenova politika odvrací od starých nefunkčních mechanismů, kde se Spojené státy snaží mnoho let uplatňovat demokratické hodnoty ve státech, které je nechtějí. Proto je lepší jednotky stáhnout a financovat něco užitečnějšího, například v rámci národní bezpečnosti.

Samotné stáhnutí jednotek bylo z velké části vítáno, ale terčem kritiky se stalo provedení akce. V rámci veřejného mínění Joe Biden klesl na velmi nízké hodnoty. Po odchodu amerických jednotek se Talibánu otevřela možnost znovu převzít vládu nad Afghánistánem (Rohde 2021). Z tohoto důvodu dvacetileté úsilí o obnovu Afghánistánu bylo naprosto zbytečné. Představitelé Evropské unie vzali situaci mnohem více kriticky než kdo jiný. Charles Michel informoval, že Afghánistán představuje hrozbu pro bezpečnost a obranu v EU. Skrze tuto krizi zdůraznil, že je třeba posílit strategickou autonomii a akceschopnost v případě potřeby chránit své vlastní zájmy (Michel 2021).

4.2.2 Napravování vztahů v rámci Severoatlantické aliance

Administrativa Donalda Trumpa donutila členské státy Evropské unie navyšovat své příspěvky do NATO. Členské státy se musely začít dodržovat, zvýšení příspěvků na požadované 2 % HDP. Po nástupu Joe Bidena se změnila světová situace a poblíž hranic Evropské unie uvnitř Evropy Ruská federace rozpoutala válku na Ukrajině. Tento moment byl klíčový pro obranu organizaci. V moment, kdy si státy uvědomily, že mír není samozřejmostí, tak začaly o to více spolupracovat na kolektivní obraně. Takže během války státy začaly navyšovat své

příspěvky do NATO a snaží se dosáhnout toho závazku 2 % HDP. Joe Biden se před jednáním s členy NATO vyjádřil následovně: „Naše Aliance NATO je silnější než kdykoli předtím. Dnes se připojím k našim 29 spojencům, abychom diskutovali o naší kolektivní obraně – včetně obrany před ruskou agresí, strategickými výzvami ze strany Číny, škodlivými kybernetickými aktivitami, terorismem a změnou klimatu.“ (Biden 2021c). Výrok popisuje jeden z mnoha setkání, která se v rámci NATO momentálně pořádají. Důležitým prvkem v kolektivní obraně je především spolupráce mezi členskými státy a koordinovaná úsilí při řešení bezpečnostních výzev. Biden zde popisuje, že Aliance je silnější než kdy předtím, to je způsobené tím, že státy dobrovolně navyšují svůj příspěvek na rozdíl od nuceného navyšování, které požadoval Trump pomocí výhrůžek.

Evropa a Spojené státy se začínají v případě kolektivní obrany spojovat více než kdy předtím. Donald Trump byl nejistotou pro evropské státy. To zapříčinilo nedůvěru v alianci v případě obrany. Proto, jak již bylo zmíněno, se evropské státy snažily utvářet vlastní iniciativy kolektivní obrany. To se po nástupu Joe Bidena změnilo. Ten všechny členy NATO chápe jako jednu velkou demokratickou alianci, která se navzájem zavázala ke spolupráci v rámci obrany. To je důležitý rozdíl mezi administrativou nynějšího a ex prezidenta Spojených států (The White house 2022).

Zároveň je Joe Biden velkým podporovatelem rozšiřování aliance o severní a východní hranice Evropy. Několikrát se vyjadřoval na svém Twitteru kladně k připojení dvou severských států, Finska a Švédska. Na svém Twitter účtu se nejprve vyjádřil pozitivně k tomu, že mohou oba státy do NATO pozvat a následně o dva měsíce později napsal: „Aliance NATO s hrdostí zve Finsko a Švédsko ke členství. Jejich rozhodnutí vstoupit do Aliance nás učiní silnějšími a bezpečnějšími – podpoří kroky, které během tohoto summitu podnikáme k posílení naší kolektivní síly.“ (Biden 2022). Joe Biden také navštěvuje členy NATO ve východní Evropě. Zde obdivoval nasazení a spolupráci v rámci války, která se na východní hranici aliance děje (Biden 2023).

Joe Biden se na svém Twitter účtu vyjadřuje téměř denně k Severoatlantické alianci. Velmi často poukazuje na fakt, že Severoatlantická aliance je sjednocená více než tomu bylo kdy dříve. Taktéž téměř denně píše v souvislosti NATO a Války na Ukrajině. Pravidelně také píše o závazku, který Alianci slíbil. Ten se během své inaugurace v lednu roku 2021 zavázal k plné podpoře NATO a jejímu obrannému mechanismu. Slíbil, že bude usilovat o zlepšení spolupráce mezi spojenci v rámci Aliance. Dále také slíbil posílení v oblasti kybernetické bezpečnosti a v boji proti terorismu (Biden 2021d).

4.2.3 Válka na Ukrajině

24. února 2022 ruský prezident oznámil speciální vojenskou operaci. Následně po prohlášení začaly na ukrajinské území padat rakety. Krátce po dopadu raket se začaly přesouvat ruské pozemní jednotky a odstartoval ozbrojený konflikt. Konflikt byl na mezinárodní úrovni odsouzen jako válka s cílem obsadit Ukrajinu.

Evropská unie a Spojené státy ukázaly jednotu a společně na Rusko uvalily masivní sankce, které měly co nejrychleji oslabit Rusko a zdůrazňovaly, aby Rusko bezpodmínečně odvelelo svou armádu. Následně poté, co Rusko intervenci neukončilo, státy začaly na Ukrajinu posílat humanitární a finanční pomoc. Následně jak evropské státy, tak USA na Ukrajinu začaly posílat také vojenskou techniku a podporovaly je také politickými gesty (Evropská rada 2023). Od začátku invaze Spojené státy poskytly pomoc v hodnotě více než 50,9 miliardy amerických dolarů (Fleková 2023), přičemž všechny členské státy včetně institucí Evropské unie poslaly pomoc v hodnotě přes 56 miliardy amerických dolarů (Fleková 2023).

Koordinace společné obranné politiky Spojené státy a Evropskou unii opět prohlubuje vztah mezi oběma aktéry. Po roce války Joe Biden na svůj Twitter přidal příspěvek, ve kterém napsal: „Před rokem se po Putinově útoku na Ukrajinu sešla skupina G7. Nyní nejenže Ukrajina stojí, ale globální koalice na její podporu je silnější než kdykoli předtím a G7 je její oporou. Znovu jsme hovořili, abychom obnovili svůj závazek uvalit na Putina bezprecedentní náklady.“ (Biden 2023c).

V tento moment je jasné, že Spojené státy a Evropská unie během administrativy Joe Bidena budou i nadále spolupracovat co nejvíce v oblasti obranné politiky.

Vztah mezi Evropskou unií, Spojenými státy a Ukrajinou je od vypuknutí války na velmi časté bázi. Zástupci jak Spojených států, tak Evropské unie se aktivně zapojují do jednání s Ukrajinou na všech možných úrovních a různých tématech. Například EU a USA podporují reformní agendu, která posílí právní stát, boj proti korupci nebo podpoří ekonomický růst. Oba aktéři jsou poskytovateli finanční, technické i vojenské pomoci (US Congress 2023).

Momentálně nejdůležitější oblastí pro jednání mezi těmito třemi aktéry je bezpečnostní situace. Spojené státy i Evropská unie odsoudily ruskou agresi a podporují ukrajinskou snahu o ukončení války a zabezpečení svých hranic v Donbasu a na Krymu. Dále podporují Ukrajinu v rámci energetiky, kdy se snaží snížit závislost na ruských dodávkách plynu. Mnohé činy ze strany EU a USA jsou symbolické, například když Joe Biden pravidelně na Twitter odsuzuje konflikt a vyjadřuje podporu Ukrajině (Biden 2023d). Všeobecně jde říci, že mezi Ukrajinou, Evropskou unií a Spojenými státy jsou jednání na velmi aktivní úrovni.

4.2.4 Rozbor kontaktů s oficiálními představiteli EU

Joe Biden se od svého zvolení s představiteli EU setkává mnohem častěji než bývalý prezident Donald Trump. Hned 15. června 2021 se konal summit mezi EU a USA. Na setkání se potkali předseda Evropské rady Charles Michel, předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen a prezident Spojených států Joe Biden. Byla to první návštěva prezidenta Ameriky v orgánech EU od roku 2017. Na summitu byly projednávány aktuální zahraničně-politické otázky, jako je vztah k Číně či Turecku. Dále se zde hovořilo o Ukrajině, klimatické krizi nebo o pandemii Covid-19. Zároveň se představitelé shodli na budování demokratičtějšího a bezpečnějšího světa (Evropská rada 2021).

V roce 2022 nebyl žádný oficiální summit mezi Spojenými státy a Evropskou unií, nicméně v průběhu roku 2022 bylo mnoho jiných summitů, při kterých se Spojené státy a Evropská unie setkávaly. Například při summitech NATO, kde se setkávají

členské státy Severoatlantické aliance. Na těchto summitech se projednávají bezpečnostní a obranné otázky. Joe Biden jedná jak na úrovni Evropské unie, tak i s členskými státy Evropské unie. 10. března 2023 Ursula von der Leyen a Joe Biden utvořili společné prohlášení, kde se shodli na budoucí spolupráci mezi Spojenými státy a Evropskou unií, a to téměř ve všech oblastech, jako jsou třeba oblasti klimatu, bezpečnosti nebo hospodářství (Leyen, Biden 2023).

4.2.5 Obranné kapacity EU

Státy Evropské unie chtějí stále udržovat dvě roviny obranných kapacit. První rovinou je nadnárodní spolupráce. Hlavním partnerem v rámci kolektivní obrany je NATO. Po odchodu Donalda Trumpa se Evropská unie může opět spolehnout na případnou pomoc od Severoatlantické aliance. Proto v roce 2022 strategická koncepce NATO popisuje Evropskou unii jako zásadního partnera a posílení strategického partnerství. Členové EU sdílejí stejné hodnoty jako členové aliance, proto je třeba spolupracovat. V roce 2023 prohlubování vztahů mezi NATO a EU pokračuje, protože představitelé obou organizací podepisují společné prohlášení o budoucí spolupráci. Prohlášení o spolupráci navazuje na předchozí prohlášení z let 2016 a 2018 (NATO 2023b).

Druhou rovinou je opět spolupráce na úrovni členských států. 10. a 11. března přijali představitelé EU Versaillskou deklaraci (Versaillská deklarace 2022) a s ní prohlášení o ruské agresi proti Ukrajině. Tím se Evropská unie zavazuje posílením obranných schopností, vybudováním pevnější ekonomiky a snížením energetické závislosti na Rusku. Evropská unie navrhla krátkodobý nástroj, který čítá 500 milionů eur na posílení obranného průmyslu (European Commission 2022). Následně Komise předložila Společnou strategickou vizi obrany EU. Vize zahrnuje různé iniciativy, které mají za cíl posílit bezpečnost v Evropské unii, jako zkoumat investice členských států do strategických a kritických oblastí nebo vyzývat členské státy k přechodu na zjednodušené postupy při kontrolách zbraní (Evropská komise 2022). Další investice se budou provádět z Evropského obranného fondu, který na období 2021-2027 čítá téměř 8 miliard eur (European Commission 2023). Nakonec Evropská unie bude muset posílit svou odolnost.

Hlavní iniciativy jsou v oblasti boji proti hybridním hrozbám a posílením kybernetické bezpečnosti (Evropská komise 2022).

4.3 Shrnutí Bidenovy zahraniční politiky

Politika Joe Bidena je velkou změnou oproti předchozímu prezidentovi Donaldu Trumpovi. Jeho zahraniční politika se zaměřuje na obnovení spojení s tradičními americkými spojenci a posilování mezinárodní spolupráce. Bidenova politika se také zabývá důležitou politikou pro Evropskou unii jako jsou klimatické změny.

V rámci jeho zahraniční politiky se snaží co nejvíce změnit politiku Spojených států a co nejvíce se odtrhnout od odkazu Donald Trumpa. V rámci obchodu se snaží navrátit zpět k multilaterálním smlouvám, které Trump odsuzoval. Bidenova politika nemá žádné kontroverze spojené s nevhodným vyjadřováním nebo častým měněním názorů. V rámci svého krátkého prezidentského období upevňuje vztahy v Severoatlantické alianci a podporuje rozšiřování Aliance. Zároveň je velkým podporovatelem Evropské integrace a navrácí se zpět do organizací, ze kterých Trump vystupoval, jako je například Pařížská dohoda nebo Světová obchodní organizace.

Hlavní představitelé Evropské unie vyházejí s Joe Bidenem mnohem lépe než s předešlým prezidentem Trumpem. To se projevuje na četnosti spoluprací a summitů, které spolu utvářejí. Během politiky se utvořily i různé kontroverzní situace, jako je zákon o snižování inflace. To v rámci zahraniční politiky byl zhoršující krok, ale prezident hájí především zájmy svého státu.

5 Závěr

Cílem práce je zodpovědět otázky, jak si v rozmezí jednotlivých let 2017 až 2023 oba prezidenti vedli v zahraniční politice s Evropskou unií. Byla pro jednotlivé prezidenty Evropská unie důležitá? Mohou nazvat Evropskou unii spíše partnerem, konkurentem nebo přímo nepřítelem?

Zahraněční politika Spojených států se během let 2017 až 2023 velmi změnila. Mezi lety 2017 až 2021 byl prezidentem Donald Trump, který zastával názory, které nepodporovaly multilaterální smlouvy. Trumpův zahraniční postoj se zobrazoval v jeho sloganu „Amerika na prvním místě“, který zdůrazňoval národní zájmy Spojených států a ostatní státy ho příliš nezajímaly. Během své funkce vystupoval z dohod a organizací, které byly důležité pro Evropskou unii, to se podepisovalo i na vztazích mezi aktéry. Donald Trump nepodporoval integraci Evropské unie. Byl spíše euroskeptickým a v rámci obchodu pro něj Evropská unie byla konkurentem nebo dokonce i nepřítelem. Během svého působení měl silnou rétoriku i vůči Severoatlantické alianci. Nelíbilo se mu, že ostatní státy nedávají dostatek financí na obranu a Spojené státy musí vše platit. Snažil se, aby členské státy Severoatlantické aliance navyšovaly své příspěvky na požadované 2 % svého HDP a jako diplomatický nástroj k tomu využil vyhrožování. To se také podepsalo na vztazích, které mezi sebou USA a EU měly. Evropská unie tedy pro Donalda Trumpa nebyla vůbec důležitá a v době, kdy z organizace vystupovala Velká Británie ji podporoval. Co se týče dobrých vztahů s Evropskou unií si tedy Donald Trump nevedl moc dobře.

V roce 2021 se prezidentem Spojených států stává Joe Biden. Jeho politika se naprosto liší od politiky Trumpa, v rámci zahraniční politiky se snaží nemít nic společného s odkazem předešlého prezidenta. Po nástupu do čela Spojených států se snaží navracet k dohodám, ze kterých Trump vystoupil. Jedním z příkladů je Pařížská smlouva. Klimatické změny jsou velmi důležité pro Evropskou unii, takže změna politiky Spojených států byla vítána. V rámci obchodu se Biden snaží navázat na vztahy, které fungovaly před nástupem Trumpa. Pro Bidena je

v zahraniční politice Evropská unie tedy velmi důležitá. Znovu navazuje na politiku Obamy, kdy považuje Evropskou unii za partnera. Pro Bidenovu administrativu jsou důležité multilaterální smlouvy a spolupráce se svými partnery. V půlce svého prezidentského období si v rámci dobrých vztahů s Evropskou unií vedl podstatně lépe než Donald Trump a Evropskou unii chápe jako partnera nebo důležitého spojence.

6 Bibliografie

Aarup, Sarah Anne (2021). All talk and no walk': America ain't back at the WTO. *Politico*. 23.11.2021 (<https://www.politico.eu/article/united-states-world-trade-organization-joe-biden/>, 20.3.2023).

Anýž, Daniel (2018). Mimořádná hrozba pro alianci: Trump na summitu vyhrožoval odchodem z NATO, spojenci jsou v šoku. *Aktuálně.cz*. 12.7.2018 (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/mimoradna-hrozba-pro-alianci-trump-na-summitu-vyhrozoval-odc/r~93a5292e85c311e8b52aac1f6b220ee8/>, 7.4.2023).

Arm Control Association (2019). *A Critical Evaluation of the Trump Administration's Nuclear Weapons Policies* (<https://www.armscontrol.org/events/2019-07/critical-evaluation-trump-administrations-nuclear-weapons-policies>, 18.3.2023).

Axe, David (2020). Donald Trump Is A Nuclear President—His Legacy Is More Nukes, Fewer Controls. *Forbes*. 24.12.2020 (<https://www.forbes.com/sites/davidaxe/2020/12/24/donald-trump-is-a-nuclear-president-his-legacy-is-more-nukes-fewer-controls/?sh=37052bcbd47f>, 18.3.2023).

Barack, Obama (2016). Obama und Merkel werben für Freihandelsabkommen TTIP. *Reuters*. 23.4.2016 (<https://www.reuters.com/article/deutschland-usa-ttip-idDEKCN0XK0A2>, 7.4.2023).

BBC (1998). *Business: The Economy EU attacks Clinton over bananas*. (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/212262.stm>, 7.4.2023).

BBC (2018). *Donald Trump: European Union is a foe on trade*. (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44837311>, 7.4.2023).

BBC (2020). *Climate change: US formally withdraws from Paris agreement*. (<https://www.bbc.com/news/science-environment-54797743>, 7.4.2023).

BBC (2020). *Coronavirus: Trump moves to pull US out of World Health Organization.* (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-53327906>, 4.3.2023).

BBC (2022). *Trump says he is in touch with North Korea's leader Kim – book.* (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-60327044>, 7.4.2023).

Biden, Joe (2020). *The Biden Plan for a Clean Energy Revolution and Environmental Justice.* (<https://joebiden.com/climate-plan/>, 21.3.2023).

Biden, Joe (2021a). [Ústní sdělení] 20.2.2021 (Prezident Spojených států amerických).

Biden, Joe (2021b). [Ústní sdělení] 31.8.2021 (Prezident Spojených států amerických).

Biden, Joe (2021c). Our NATO Alliance is stronger than ever. *Twitter.* 14.6.2021 (<https://twitter.com/POTUS/status/1404431080569049094>, 22.3.2023).

Biden, Joe (2021d). [Ústní sdělení] 20.1.2021 (Prezident Spojených států amerických).

Biden, Joe (2022). Finland and Sweden will make NATO stronger. *Twitter.* 9.8.2022 (<https://twitter.com/POTUS/status/1557081605713416192?lang=cs>, 22.3.2023).

Biden, Joe (2023a). We are focused on getting. *Twitter.* 19.3.2023. (<https://twitter.com/JoeBiden/status/1637481809041670149>, 19.3.2023).

Biden, Joe (2023b). As NATO's eastern flank. *Twitter.* 22.2.2023 (<https://twitter.com/POTUS/status/1628509926694785029?lang=cs>, 22.3.2023).

Biden, Joe (2023c). One year ago. *Twitter.* 24.2.2023 (<https://twitter.com/POTUS/status/1629151677369425922>, 22.3.2023).

Biden, Joe (2023d). Ukraine (from:POTUS). *Twitter.* ([https://twitter.com/search?q=Ukraine%20\(from%3APOTUS\)&src=typed_query&f=top](https://twitter.com/search?q=Ukraine%20(from%3APOTUS)&src=typed_query&f=top), 7.4.2023).

Black, Ian (2013). NSA spying scandal: what we have learned. *The Guardian*. 10.6.2013. (<https://www.theguardian.com/world/2013/jun/10/nsa-spying-scandal-what-we-have-learned>, 7.4.2023).

Blitzer, Jonathan (2019). ICE Agents Are Losing Patience with Trump's Chaotic Immigration Policy. *The New Yorker*. 24.6.2019 (<https://www.newyorker.com/news/news-desk/ice-agents-are-losing-patience-with-trumps-chaotic-immigration-policy>, 7.4.2023).

Boehm, Lasse (2023). EU-US climate and energy relations in light of the Inflation Reduction Act. (European union: research service)

Broadbent, Meredith (2023). U.S.-UK Trade Agreement: Now Is the Time. *CSIS*. 23.1.2023 (<https://www.csis.org/analysis/us-uk-trade-agreement-now-time>, 7.4.2023).

Browne, Ryan (2020). US formally withdraws from Open Skies Treaty that bolstered European security. *CNN politics*. 22.11.2020 (<https://edition.cnn.com/2020/11/22/politics/us-withdrawal-open-skies/index.html>, 13.3.2023).

Brussels Times (2021). *Trump spoke more with North Korea than with Europe, says Charles Michel*. (<https://www.brusselstimes.com/151042/trump-spoke-more-with-north-korea-than-with-europe-says-charles-michel>, 7.4.2023).

Carafano, James Jay (2023). Is there a Biden doctrine?. *GIS*. 19.1.2023 (<https://www.gisreportsonline.com/r/biden-doctrine/>, 19.3.2023).

CarbonBrief (2015). *Paris 2015: Tracking country climate pledges*. (<https://www.carbonbrief.org/paris-2015-tracking-country-climate-pledges/>, 18.3.2023).

CBP.gov (2023). *Passenger Name Record (PNR)*. (<https://www.cbp.gov/travel/clearing-cbp/passenger-name-record>, 25.3.2023).

Colson, Thomas (2020). Trump says the European Union was 'formed in order to take advantage of the United States'. *Insider*. 15.8.2020

(<https://www.businessinsider.com/donald-trump-says-european-union-formed-take-advantage-united-states-2020-7>, 3.3.2023).

Damertzis, Maria (2023). The EU response to the United States Inflation Reduction Act. *Bruegel*. 1.2.2023 (<https://www.bruegel.org/comment/eu-response-united-states-inflation-reduction-act>, 20.3.2023).

Dančák, Břetislav – Fajmon, Hynek – Mareš, Miroslav (2001). *Evropská unie a vývoj koncepce evropské bezpečnosti* (Brno: Sýkora).

Dawsey (2018). *Gabriel lauds US quest for dialogue with N. Korea*. (<https://www.dw.com/en/german-foreign-minister-praises-us-quest-for-dialogue-with-north-korea/a-40768737>, 7.4.2023).

Democrats (2022). *The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century*. (<https://joebiden.com/americanleadership/#>, 19.3.2023).

Dimitrova, Anna (2020). *The State of the Transatlantic Relationship in the Trump Era. (Policy paper. Fondation robert schuman)*.

Dumbrell, John (2001). *A Special Relationship: Anglo-American Relations in the Cold War and After*. (UK: Red Globe Press).

EFE (2022). Made in Europe? The EU's response to the US Inflation Reduction Act (IRA). *Euractiv*. 22.12.2022 (<https://euroefe.euractiv.es/section/european-newsroom/news/made-in-europe-the-eus-response-to-the-us-inflation-reduction-act-ira/>, 20.3.2023).

Energy.gov (2023). Energetická rada USA-EU. (<https://www.energy.gov/ia/us-eu-energy-council>, 25.3.2023).

Euractiv (2013). *EU kritizuje USA kvůli sledování soukromých komunikací, ohrožuje prý Evropany*. (<https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/news/eu-kritizuje-usa-kvuli-sledovani-soukromych-komunikaci-ohrozuje-pry-evropany-obama-prism-010892/>, 25.3.2023).

Euractive (2021). *V zájmu EU je posilovat vlastní obranu i spolupráci s NATO, shodli se lídři zemí.* 26.2.2021 (<https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/news/v-zajmu-eu-je-posilovat-vlastni-obranu-i-spolupraci-s-nato-shodli-se-lidri-zemi/>, 15.3.2023).

European Commission (2021). *EU and U.S. agree to suspend all tariffs linked to the Airbus and Boeing disputes.* (EU and U.S. tariffs (europa.eu), 18.2.2023).

European Commission (2022). *EU steps up action to strengthen EU defence capabilities, industrial and technological base: towards an EU framework for Joint defence procurement.* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3143, 22.3.2023).

European Commission (2023). *European defence fund.* (https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf_en, 22.3.2023).

European council (1995). *The Transatlantic Agenda.* (Barcelona: European council).

Euroskop (2021). *Spojené státy.* (<https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/zahranici-a-bezpecnost/vnejsi-vztahy/nejdulezitejsi-staty/spojene-staty/>, 25.3.2023).

Eurostat (2021). *EU-US: a slight increase in trade surplus in 2020.* (<https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/edn-20210615-1>, 11.3.2023).

Evropská komise (2022). *Silnější evropská obrana* (https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/stronger-european-defence_cs, 22.3.2023).

Evropská rada (2021). *Summit EU–USA, 15. června 2021.* <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2021/06/15/>, 7.4.2023).

Evropská rada (2022). *Zelená dohoda pro Evropu*. (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>, 25.3.2023).

Evropská rada (2023). *EU response to Russia's invasion of Ukraine*. (<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/>, 22.3.2023).

Fiala, Petr – Kroutílek, Ondřej – Pittrová, Markéta (2018). *Evropská unie* (Brno: CDK).

Fleková, Anna (2023). Odkud pochází nejvíce pomoci Ukrajině. *Statista*. 3.1.2023 (<https://www.statista.com/chart/28489/ukrainian-military-humanitarian-and-financial-aid-donors/>, 22.3.2023).

Freisleben, Shayna (2017). A guide to Trump's past comments about NATO. *CBS News*. 12.5.2017 (<https://www.cbsnews.com/news/trump-nato-past-comments/>, 3.3.2023).

Gilbert, Mark (2021) *European Integration* (Velká Británie: Rowman and Littlefield).

Gotev, Georgi (2018). Trump on Juncker: 'He's tough, he's nasty, he's a tough cookies'. *Euractiv*. 19.9.2018 (<https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/trump-on-juncker-hes-tough-hes-nasty-hes-a-tough-cookie/>, 7.4.2023).

Haley Nikki (2018). [Ústní sdělení] 15.5.2018 (ambasadorka Spojených států Amerických).

History (2009). *Marshall Plan* (<https://www.history.com/topics/world-war-ii/marshall-plan-1>, 7.4.2023).

Horton, Ben (2021). Lessons from Trump's assault on the World Trade Organization. *ChathamHouse*. 3.8.2021 (<https://www.chathamhouse.org/2021/08/lessons-trumps-assault-world-trade-organization>, 27.2.2023).

Cheung, Heiler (2020). What does Trump actually believe on climate change?. *BBC*. 23.1.2023 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51213003>, 1.3.2023).

Jeffries, Stuart (2015). What is TTIP and why should we be angry about it?. *The Guardian*. 3.4.2015 (<https://www.theguardian.com/business/2015/aug/03/ttip-what-why-angry-transatlantic-trade-investment-partnership-guide>, 7.4.2023).

Jonathan, Marcus (2020). Open Skies Treaty: US to withdraw from arms control deal. *BBC*. 21.4.2020 (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-52760420>, 13.3.2023).

Juncker, Jean-Claude (2017). Jean-Claude Juncker on Brexit, Russia, and Trump's 'Highly Unfriendly' Remarks on the E.U. *TIME*. 3.3.2017 (<https://time.com/4671785/jean-claude-juncker-brexit-russia-trump/>, 21.4.2023).

Juncker, Jean-Claude (2018). Spojené státy uvalí clo na hliník a ocel z EU od pátku. ‚Špatný den pro světový obchod,‘ reagoval Juncker. *iROZHLAS*. 31.5.2018 (https://www.irozhlas.cz/ekonomika/clo-hlinik-ocel-usa-eu_1805311555_ako, 17.2.2023).

KILIÇ, BUĞRA KANAT (2018). Transatlantic Relations in the Age of Donald Trump. *Insight Turkey*. 20 (3), s. 77-88.

Kimbal, Daryl (2021). The Open Skies Treaty at a Glance. *ACA*. 15.12.2021 (<https://www.armscontrol.org/factsheets/openskies>, 17.2.2023).

Komínková, Magdalena (2021). Vývoj vztahů mezi EU a USA – nový začátek po nástupu Joa Bidena? *Euroskop*. 28.1.2021 (<https://euroskop.cz/2021/01/28/vyvoj-vztahu-mezi-eu-a-usa-novy-zacatek-po-nastupu-joa-bidena/>, 25.3.2023).

Kovář, Martin – Horčíčka, Václav (2005). *Dějiny evropské integrace I* (Praha: Triton).

Lashof, Dan (2023). Tracking Progress: Climate Action Under the Biden Administration. *WRI*. 23.1.2023 (<https://www.wri.org/insights/biden-administration-tracking-climate-action-progress>, 21.3.2023).

Legrand, Jérôme (2022). Společná bezpečnostní a obranná politika. *Evropský parlament*. 9.2022

(<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/159/spolecna-bezpecnostni-a-obranna-politika>, 15.3.2023).

Lewis, John (2005). *The Cold War: A New History*. (Boston: Penguin Books).

Leyen, Ursula von den – Biden, Joe (2023). Joint Statement by President Biden and President von der Leyen. *European Commission*. 10.3.2023
(https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/%20en/statement_23_1613, 7.4.2023).

Lippman, Daniel – Toosi, Nahal (2019). Boris and Donald: A very special relationship. *Politico*. 12.12.2019
(<https://www.politico.com/news/2019/12/12/trump-boris-johnson-relationship-083732>, 16.2.2023).

Macias, Amanda – Schoen W. John (2018). Trump pushes NATO allies to increase spending as US share of funding slows. *CNBC*. 10.7.2018
(<https://www.cnbc.com/2018/07/10/trump-pushes-nato-allies-to-increase-spending-as-us-funding-slows.html>, 3.3.2023).

Maurice, Eric (2018). Did Juncker trick Trump?. *Euobserver*. 26.6.2018
(<https://euobserver.com/world/142475>, 7.4.2023).

McGrath, Matt (2020). Climate change: US formally withdraws from Paris agreement. *BBC*. 4.11.2020 (<https://www.bbc.com/news/science-environment-54797743>, 1.3.2023).

Menshikova, Anna (2022). Position of Joe Biden's Administration on the World Trade Organization. *PMC*. 29.9.2022
(<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9522452/>, 20.3.2023).

Michel, Charles (2021). „Chaotický odchod z Afghánistánu nás nutí urychlit upřímné úvahy ohledně evropské obrany“. *European Council*. 2.9.2021
(<https://www.consilium.europa.eu/cs/european->

council/president/news/2021/09/02/20210902-pec-newsletter-afghanistan/, 7.4.2023).

Michel, Charles (2022). Speech by President Charles Michel at the plenary session of the European Economic and Social Committee. *European Council*. 18.3.2022 (<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/05/18/discours-du-president-charles-michel-lors-de-la-session-pleniere-du-comite-economique-et-social-europeen/>, 7.4.2023).

Nachmani, Amikam (1990). Civil War and Foreign Intervention in Greece: 1946-49. *Journal of Contemporary History* 25 (4), 489-522.

NATO (2022). *A SHORT HISTORY OF NATO*. (https://www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_139339.htm, 7.4.2023).

NATO (2023a). *Partnerships: projecting stability through cooperation*. (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_84336.htm, 7.4.2023).

NATO (2023b). *Vztahy s Evropskou unií*. (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49217.htm, 22.3.2023).

O'Connor, Tom (2023). Russia Envoy Warns 'Extremely Dangerous' Ideas Behind U.S. Democracy Summit. *Newsweek*. 27.3.2023 (<https://www.newsweek.com/russia-envoy-warns-extremely-dangerous-ideas-behind-us-democracy-summit-1790666>, 7.4.2023).

Olsen, Jonathan (2020). *The European Union: Politics and Policies*. (New York: Westview Press)

Padney, Ashutosh (2020). Airbus-Boeing WTO dispute: What you need to know. *DW*. 13.10.2023 (<https://www.dw.com/en/airbus-boeing-wto-dispute-what-you-need-to-know/a-49442616>, 7.4.2023).

Reuters (2019). *Singapore to Hanoi: The bumpy diplomatic road since Trump and Kim first met*. (<https://www.reuters.com/article/us-northkorea-usa-summit-diplomacy-factb-idUSKCN1Q30EJ>, 7.4.2023).

Rohde, David (2021). Joe Biden's Afghanistan Problem. *The New Yorker*. 16.10.2021 (<https://www.newyorker.com/news/daily-comment/joe-bidens-afghanistan-problem>, 21.3.2023).

Seshadri, S, Conjeevaram (2013). Transatlantic Trade and Investment Partnership (New Delhi: RIS).

Shayerah, I. Akhtar – Johnson Renée (2022). U.S.-EU Trade Relations. Congressional Research Service.

Scheperes, Névine (2020). Keeping the Skies Open over Europe. *Policy perspectives* 8, s. 1-4.

Schmitz, Rob (2020). Facing Trump Pressure, EU Invested More In Own Defense. 18.11.2020 (<https://www.npr.org/2020/11/18/936096317/trump-has-been-tough-on-europe-will-that-change-under-biden>, 25.3.2023).

Sobczyk, Nick (2019). Trump: 'Climate change is very important to me'. *GreenWire*. 12.3.2019 (<https://subscriber.politicopro.com/article/eenews/1061714541>, 1.3.2023).

Sojka, Aleksandra – Diaz, Jorge – Steinberg, Federico (2019). The politicization of Transatlantic trade in Europe: Explaining inconsistent preferences regarding free trade and the TTIP. (Seville: European Commission).

Stokes, Bruce (2022). *Setting the table: More than half a century of US-EU relations*. (Brussels: European Union). S. 3-5.

Struyk, Ryan (2017). President Trump on NATO: 'It's no longer obsolete'. *Abc News*. 12.5.2017 (<https://abcnews.go.com/Politics/president-trump-nato-longer-obsolete/story?id=46748789>, 3.3.2023).

Tankersley, Jim (2018). Trump Hates the Trade Deficit. Most Economists Don't. *NYTimes*. 3.6.2018 (<https://www.nytimes.com/2018/03/05/us/politics/trade-deficit-tariffs-economists-trump.html>, 11.3.2023).

The White House (2021). *Paris Climate Agreement*. 20.1.2021 (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/01/20/paris-climate-agreement/>, 21.3.2023).

The White house (2022). *Statement by President Biden on the Applications to NATO by Finland and Sweden*. (<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/05/18/statement-by-president-biden-on-the-applications-to-nato-by-finland-and-sweden/>, 22.3.2023).

Trump, Donald (2013). global warming china. *Twitter*. 5.11.2013 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22global+warming+china%22>, 1.3.2023).

Trump, Donald (2016a). [Ústní sdělení] 27.5.2016 (Prezident Spojených států amerických).

Trump, Donald (2016b). My statemant on NATO. *Twitter*. 27.3.2016 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22+My+statement+on+NATO+%22&results=1>, 3.3.2023).

Trump, Donald (2018a). Received many calls from leaders of NATO. *Twitter*. 16.6.2018 ([https://www.thetrumparchive.com/?results=1&searchbox="NATO+summit"](https://www.thetrumparchive.com/?results=1&searchbox=%22NATO+summit%22)), 16.2.2023).

Trump, Donald (2018b). tariffs are the greatest. *Twitter*. 24.6.2018 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22tariffs+are+the+greatest%22>, 17.2.2023).

Trump, Donald (2018c). USA LOSING. *Twitter*. 2.4.2023 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22USA+LOSING%22>, 18.3.2023).

Trump, Donald (2018d). we are not in trade war. *Twitter*. 4.4.2018 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22we+are+not+in+trade+war%22>), 17.2.2023).

Trump, Donald (2018e). 800 billion trade deficit. *Twitter*. 10.6.2018 (<https://www.thetrumparchive.com/?results=1&searchbox=%22800+billion+trade+deficit%22>), 21.2.2023).

Trump, Donald (2018f). is coming to Washington tomorrow. *Twitter*. 24.7.2018 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22is+coming+to+Washington+tomorrow%22>), 18.2.2023).

Trump, Donald (2018g). NATO countries must pay MORE, the United States must pay LESS. Very Unfair!. *Twitter*. 10.7.2018 (https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1016633811378073602?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1016633811378073602%7Ctwgr%5E47529937a5a9b79385bc208854d68da38ed3559d%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.cnbc.com%2F2018%2F07%2F10%2Ftrump-pushes-nato-allies-to-increase-spending-as-us-funding-slows.html), 3.3.2023).

Trump, Donald (2018h). [Ústní sdělení] 16.7.2018 (prezident Spojených států amerických).

Trump, Donald (2019a). Boris Johnson. *Twitter*. 13.12.2019 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22Boris+Johnson%22&results=1>), 3.3.2023).

Trump, Donald (2019b). EU. *Twitter*. 9.5.2019 (<https://www.thetrumparchive.com/?results=1&searchbox=%22EU%22>), 16.2.2023).

Trump, Donald (2019c). global warming old good. *Twitter*. 28.12.2017 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22global+warming+old+good%22>), 1.3.2023).

Trump, Donald (2020a). [Ústní sdělení] 13.9.2020 (prezident Spojených států Amerických).

Trump, Donald (2020b). germany billions of dollars a year. *Twitter*. 29.8.2020 (<https://www.thetrumparchive.com/?searchbox=%22germany+billions+of+dollar+s+a+year%22&results=1>, 4.3.2023).

Tusk, Donald (2017). Vyjádření předsedy Donalda Tuska po setkání s prezidentem Donaldem Trumpem. *Evropská rada*. 25.5.2017 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2017/05/25/tusk-trump-remarks/>, 7.3.2023).

Tusk, Donald (2018). "I think the European Union is a foe," Trump says ahead of Putin meeting in Helsinki. *CBS NEWS*. (<https://www.cbsnews.com/news/donald-trump-interview-cbs-news-european-union-is-a-foe-ahead-of-putin-meeting-in-helsinki-jeff-glor/>, 19.4.2023).

Twitter (2021). *Permanent suspension of @realDonaldTrump* (Permanent suspension of @realDonaldTrump (twitter.com), 15.2.2023).

Tzvetkova, Gergana. (2017). "Europe Bashing" - the European Union according to President Donald Trump. (Center for the Study of Democracy).

US archive (2001). *The Transatlantic Economic Partnership*. (https://1997-2001.state.gov/regions/eur/eu/js_980518_useu_econ.html, 25.3.2023).

US CBP (2022). *Customs Trade Partnership Against Terrorism - Mutual Recognition*. (<https://www.cbp.gov/border-security/ports-entry/cargo-security/c-tpat-customs-trade-partnership-against-terrorism/mutual-recognition>, 7.4.2023).

US Congress (2023). *Russia's War Against Ukraine: European Union Responses and U.S.-EU Relations*. (Washington DC: CRS).

US department (2021). *Summit for Democracy 2021*. (<https://www.state.gov/summit-for-democracy-2021/>, 7.4.2023).

US department (2023a). *Transatlantická hospodářská rada*. (<https://www.state.gov/transatlantic-economic-council/>, 25.3.2023).

US department (2023b). *Summit for Democracy 2023*.
(<https://www.state.gov/summit-for-democracy-2023/>, 7.4.2023).

Versaillská deklarace (2022). (11.3.2022, EU)

White house (2018) *Foreign policy*.
(<https://trumpwhitehouse.archives.gov/issues/foreign-policy/>), 13.3.2023).

White house (2022). *Inflation Reduction Act Guidebook*.
(<https://www.whitehouse.gov/cleanenergy/inflation-reduction-act-guidebook/>,
19.3.2023).

WHO (2023). *About WHO*. (<https://www.who.int/about>, 4.3.2023).

WPR (2023). *U.S. Foreign Policy Under Biden*.
(<https://www.worldpoliticsreview.com/biden-us-foreign-policy/>, 19.3.2023).

WTO (nedatováno). *What is the World Trade Organization?*.
(https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm, 7.4.2023).

Wu, Weixing (2018). Trump's China Policy and Its Implications for the "Cold Peace" across the Taiwan Strait. *China Review* 18 (3), s. 61-68.

Resumé:

The bachelor thesis deals with the topic of the European Union in the foreign policy of the United States of America. It deals with the administration of the last two presidents Donald Trump and Joe Biden. The thesis has set a time frame between 2017 and 2023. Donald Trump pioneered Twitter as the fastest format of expression over certain situations, hence the frequent Twitter posts. The thesis first analyses the evolution of relations from the beginning of European integration to the period of the last President of the United States. It then analyses the administration of Donald Trump, who sets a very different rhetoric than his predecessor Barack Obama. It then analyses the last US president, Joe Biden, up to 2023. The thesis aims to answer research questions about how both presidents have performed in foreign policy with the European Union. Whether the European Union was important to each president. Finally, it answers the question of whether they might call the European Union more of a partner, a competitor, or an outright enemy?